

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 10786

GROYSE VELT

Emmanuil Kazakevich

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ע.מ. קאזאקעוויטש

גרויסע וועלט

לידער, פאָעמעס און געשיכטעס

מעלוכע-פארלאג „דער עמעס“
מאָסקווע 1939

Эм. Казакевич.
БОЛЬШОЙ МИР.

Редактор *А. Кушипров.*
Техред *А. Фридкин.*
Корректор *А. Хармац.*

Сдано в набор 27/IX-1939 года.
Подписано к печати 20/XI-39 г.
Формат бум. 60×9¹/₃₂, 4,5 п. л.
уч. изд. лист. 6,5. „Дер Эмес“
№ 209. Уполномоченный Глав-
лита РСФСР А—20958. Тираж
3500. Заказ № 678. Цена 2 р. 50 к.,
переплет 1 р.

17-я фабрика нац. книги Огиза
РСФСР треста „Полиграфкни-
га“, Москва, Шлязовая наб., 10:

I

די גרויסע וועלט, וואָס רינגלט מיכ ארומ,
און אויך די וועלט, וואָס איז אין מיר פארבאָרגן,
פארבונדן זײַנען מיט דעם זעלבן רומ,
די זעלבע גרויסע מוטערלעכע זאָרגן.

ס'איז מײַן פארשטאנד — א טייל פון איר פארשטאנד,
איר ריזן-ווילן — אין מײַן קלענסטן שטרעבן,
כײַט גרייט מײַן לעבן אָפּגעבן דעם לאנד,
און ס'לאנד איז גרייט פארטיידיקן מײַן לעבן.

ס'איז מײַנער — יעדער וויי-געשריי אין רוים,
און אויב נאָך מיר טוט וויי — טוט וויי א צווייטן,
און אלע כאַווען בלויז אײַן גרויסן טרוים,
אז קיינעם זאָל שוין קיינמאָל גאָר נישט וויי טאָן.

און צווייפל-שרעק, וואָס קומט באנאכט צו גיין,
האָב איך באזיגט אפּ אייביק און אפּ שטענדיק.
איך יעדן הויז עס וואָרט אפּ מיר א היים,
און יעדנס בליק איז מיר פארשטענדלעך.

II

איך יעדנס בליק פון בערינג-איין ביז באלטיק
דיין שיינ איך זע, דיין גרויסן רום איך ליי'ן.
אָקטיאבער מינער, דו ביסט פילגעשטאלטיק,
און איין געשטאלט פון דיר בין איך אליין.

און אויב מיין קאָפּ פארשנידט זיך אינעם מאָרגן,
און אויב איך שטרעב, איך פלאקער און איך טו —
דאָס בעסטע, וואָס איך האָב איך זיך פארבאָרגן,
דאָס שענסטע, וואָס איך טראָג איך זיך, — ביסטו!

און לעבנס-לוסט, און זיבער-ריינעם נייגער,
און האס אָן ברעג, און ליבע אָן א שיר,
און שטענדיק גיין, נאָר קיינמאָל ניט פארבייגיין —
דאָס אלץ האָסטו אריינגעהויכט איך מיר.

דו האָסט איך מיר אריינגעהויכט א הארטקייט,
וואָס מינע זיידעט האָבן ניט געהאט,

האָסט די אקשאָנעס זייערע און צארטקייט
אינ מיר געלייטערט און געבענטשט מיט טאט.

דערפאר איז גרויס מיינ שטאַלצ, דערפאר איז זויבער
אָן גייציקייט מיינ לויב,
אָן וואקלונגען מיינ וועג.
דו האָסט באשאפן מיכ, אפ אייביק מיכ פארצויבערט
מיט שיין פון רומ, מיט קלאַרקייט פונעם צוועק.

★

פאָעמעס און געשיכטעס

צוג נומער 42

1

עס קלאפט א צוג אונטער די שטערן,
און ס'קלאפט דיין הארץ און ס'קלאפט מיין הארץ.
די נאכט איז טיפ, די נאכט איז שווארץ,
און נאָר אן איינזאמער לאמטערן
פליט דורך אינמיטן נאכט געשווינד,
טוט קוימ א בליץ דאָרט און פארשווינדט.
פונג טיפער נאכט דעם צוג אנטקעגן
לויפט אָן א סטאנציע צומאָל.
די וועלט איז ברייט, דער צוג איז שמאָל,
ער בויערט דורך די שטילע געגנט,
ער טוט א רויש צעווישן ביימער,
און אפ א בריק א קנאל ער טוט
און פול מיט גוודרע מיט געהיימער
ער גייט זיין וועג — און אימ איז גוט!

6

ס'איז גרויס דאָס לאַנד. עס לויפט דער וועג
 פארביי זאוואָדן און קאָלוירטן,
 פארביי א וואַלד א ניט-גערידטן,
 לענגוויס א פעלדזיק-גרויען ברעג.
 פארביי געבייען נייע רוישט ער,
 פארביי די ציגל און געהילצ,
 ער לויפט פארביי אן אָרט א ווילדס
 און קומט אראָפּ צו ברייטע גרויס-שטעט.
 פארביי די ווייטן אומגעהויערע
 עס לויפט דער צוג מיט קראפט און ברויז.
 די וועג-מייסטערס, ווי די דאָקטוירים,
 אפּ סטאנציעס אימ הערן אויס.
 אן אלטער סטרעלאָטשניק זיין בענטשונג
 אינ גרינע פלעמלעכ טראָגט אימ צו.
 מיט זאָרג דעם צוג באגלייטן מענטשן —
 צום ווייטן מיזרעכ יאָגט דער צוג!

א טאָג א ליכטיקער, א נייער,
 צינדט שטיל זיך אָן באַם האָריזאָנט.
 דער הימל שפילט מיט רויטן פּייער,

די פעלדער ווערן גאלדיק-בלאָנד.
עס טוט דער צוג א הויכנ שאל
מיט ברייטנ אָטעמ פון א גיבער,
ער יאָגט א צווייטנ צוג אריבער
און שטעלט זיכ אָפּ בא א וואָקזאל.

4

פון רעכטס — א לאנגער עשעלאָג:
וואגאַנעס שטאָל, פלאטפאָרמעס אייזן,
ציסטערנעס שווערע זיכ באווייזן
און נאָכ וואגאַנעס לויפן אָן —
זיי פירן לאסט-אוטאָמאָבילן.
פון איינ וואגאַן מע הערט א בילן —
פול גרענעצ-הינט איז דער וואגאַן.
זיי שטימען מעכטיקע און דארע,
די שארפע אויערן געשפיצט,
און צווישן זיי מיט א גיטארע
א בלאָנדער רויטארמייער זיצט.
אוטאָמאָבילן — דאָס איז רעכט,
אין בראווע גרענעצ-הינט — געוויס רעכט!
און אלץ אהינ — צום ווייטן מירעכ
דורכ העלע טעג און בלויע נעכט.

8

דער עשעלאָן פארשווינדט אינ ווייט,
 און ס'יאָגט שוין אָן א צוג א נייער,
 און ס'וויילט זיך פלוצעם פריידיק שרייען —
 אפ איין פלאטפאָרמע — א טראַמוויי!
 אזא מינ פריילעך-נייער קוקט ער,
 דערמאָנט אָן העלן רויש פונ שטעט,
 און אָט אפילע מע דערזעט
 די שילד: „דאָס אָרט פונ דעם קאָנדוקטאָר.“
 עס שטייען גרייט די וואסער-קראַנען,
 עס הייבט דער סעמאפאָר די האַנט.
 צום ווייטן מיזרעך יאָגן באַנען,
 צום ווייטן מיזרעך שטראַמט דאָס לאַנד.

אינ צוג איז טומלדיק און ליכטיק,
 און ס'קלינגט געלעכטער איבעראַל.
 מע לאַכט און מע דערציילט געשיכטעס,
 דער לייענט, דער שלאָפט, דער פאָרט ביכלאל.
 מע ווארט אפ סטאַנציעס אפ גרויסע,
 נאָך פרישן אָקרעפ לויפט מען אָפט.
 דאָרט אויבן מאַכט מען גאָר א קויטע,
 און אונטן שפילט מען דאָמינאָ.

מע לאכט, מע שפאסט, מע עסט א קאוונ.
מע פירט ראָמאנען און מע רעדט;
— כאבארקאָוסק, קאָמסאָמאָלסק, סאָווגאוואנ,
סוטשאנ, וולאדיוואָסטאָק, פאָסיעט.

7

— יאָ, כ'קען אימ גוט... א שווארצער, יאָ?
— א שווארצער. — אכ, אינ סעוואסטאָפּאָל!
— מײַן באַנק איז אכט. — איכ גיי געטאָפּלט.
— כ'האָב ניט געזען זי פּערצן יאָר...
— די מײַסע האָט פּאַסירט קאַיאָר...
— זײַט אזוי גוט, דערלאַנגט דעם גאַפּל...
— פּאַרשפּילט, צו אלדי שווארצע יאָר!
— צום מאַן איכ פּאָר, אינ וואָראָשילאָוו...
— איכ— צו מײַן זון, א קאָמאַנדיר.
— אפּ סאַכאַלינ מיט א קווארטיר
— איז זייער שווער. — כאוויירימ, שטילער!
— נו, כעווער, הײַדאַ, קומט נאָכ ביר!

8

עס פּאָרט א באַכער, ס'פּאָרט א מיידל,
זי— נײַנצן, איינ און צוואַנציק— ער.
— דאָ פּאָרט א טרער פּונ דער צעשיידונג —

10

א גרויסע קלאָרע מוטערס טרער.
 עס פאָרט דאָ ציטער פון דערווארטונג,
 עס פאָרט דער דאָרשט צו העכסטער הויכ,
 עס פאָרט דאָ אומגעדולד און צארטקייט,
 און קליינע זינגעס פאָרן אויב.
 אפ ווייטן מיזרעכ מ'פירט אריבער
 די קראפט די מענטשלעכע געטרין,
 און אָט דאָס פאָרל פירט איר ליבע,
 און אלע שמייכלען: ס'איז קעדז.
 עס שמייכלען: קאָמסאָמאָלסק, סאָוואוואן,
 פאָסיעט, וולאדיוואָסטאָק, אימאן,
 מע ווייסט שוינ אלע: זי הייסט כאווע,
 מע ווייסט, אז שאַלעמ הייסט איר מאן.

9

עס זיצט באמ פענצטער שטיל די פאָר
 און קוקט, ווי בלאַנדע פעלדער לויפן.
 ער פילט דעם דופט פון אירע האָר,
 זי הערט דעם קלאפ פון זינגע טלייפן.
 עס קלאפט מיין הארץ און ס'קלאפט דיין הארץ,
 און מענטשן שמייכלען אָן א סיבע.
 זאָל זיין מיר פירן אונדזער ליבע,
 ווי מ'פירט צו מיזרעכ ברויט און ארץ...

//

און כאווע האָט א האלבע נאכט
 געהערט, געלאכט און ניט געשלאָפּן.
 געוועזן איז דאָס פענצער אָפּן,
 זי האָט געקוקט און האָט געטראכט.
 דער ווינט האָט אירע האָר געשווינד
 צעפאטלט און פארשטעלט דעם לאנדשאפט,
 געפלאפלט, ווי עס קאָג א ווינט
 בא אזא אויגנבליק-באקאנטשאפט.
 און איצטער שלאָפּט זי, כאווע, שטארק,
 איר כאָלעמט זיכ א טאָל א ברייטער,
 א באַרג, א זון-פאָרגאנג א רויטער
 און—שייטערס, שייטערס אפּן באַרג.

מע ווערט געווינט: מע ווייסט—מע פאָרט.
 פון אָנהייב טראכט מען פונעם אָרט,
 וואָס מע האָט הינטער זיכ פארלאָזן,
 און מע דערציילט אלץ אויס פון דאָרט.
 ס'קומט ניער טאָג, געקליידט איג ראָזן.
 בא מענער וואקסט שוין אָפּ די באַרד,
 א ניער ווינט הייבט אָן צו בלאָזן,

מע טראכט שוין וועגן יענעם אָרט, ווהינ מע קומט, ווהינ מע פּאָרט.

12

אוראל איז דורכ מיט הארבסט, מיט ווינט, סיביר האָט פּלוצעם גאָר צעשנייט זיכ. ס'גייט עמעצער אראָפּ. מע שיידט זיכ. ער זאָגט צו שרייבן — און פארשווינדט. ס'יאָגט אָן זיי דער וואגאָן מיט הינט. און מע דערקענט אימ. און מע פרייט זיכ. און ווידער: דרייט זיכ, רעדער, דרייט זיכ, געשווינד, געשווינד, געשווינד, געשווינד.

13

און ווידער פול איז דער וואגאָן מיט הילכ פון היימלעכנ געלעכטער, מיט ענגשאפט און מיט פרייד מיט עכטער — די פרייד באהערשט און פילט אימ אָן. עס בייטנ זיכ די פרעמדע נעמענ און ווערנ טייקעפּ ליבלעכ-נאָנט, און יעדער נייער האָריזאָנט באווייט מיט פריינטלעכקייט די ברעמענ. און פול איז דאָ מיט טאבאק-רויכ,

13

מיט מענטשן און מיט טשעמאָדאנען,
מיט טשייניקעס די גרייס, ווי טשאנען,
מיט מונטערקייט, וואָס אָטעמט הויכ.
צום ווייטן מיזרעכ פאָרן באנען.
דער גלעזער שנייער-עליע — או.כ.

14

אן אלטן גלעזער מעג מעג גלויבן,
אז ס'איז פארלאָזן אימ א שאָד
זיין אלטע היים — א גאנצע שטאָט,
וואָס האָט געקוקט דורכ זינע שויבן.
זיין ווייב, זיין ריווע, איז אנציקט:
זי מאכט — זאָגט ער — פון מיסט א גאלעכ.
און ער איז זיך א קאלטער מאלעכ —
מ'עט זען — אויב ניט, איז אפ צוריק.
— איר פאָרט צו אייער זון אוואדע?
— יאָ, צו מיין זון, אינ אמרוזעט.
און שנייער-עליע רעדט און רעדט —
א גאנצע שנייער-עליאדע.
איצט שלאָפט שוין שאָלעם, כאווע הערט.
דער ייִד ז'בעטעווע א בורטשאדלע:
זיין ווייב, זיין ריווען, רופט ער „פאדלע“,
און זיך אליין — „א ייִד א פערד“.
אָבער ער ווייסט, דער ייִד דער קייטן,

14

ביראָבידזשאַן, ווי זײַנע צען,
 אזוי ווי ער וואָלט דאָרט געווען,
 כאָטש ער געזעסן איז אין הייַסיג.
 ווייַזט אויס—מיט בריוולעך האָט גערעגנט —
 די שנור האָט אימ געשריבן אָפט,
 באשריבן אימ די גאַנצע געגנט —
 איז ווייסט ער! — קאַנטשענאַ! — א סאָפּ!

15

דערווייל אָט דאָרט אין עק וואַגאַן
 א גרופע יונגע אינזשעניערן
 האָבן געלאָזט דעם פּאַטעפּאַן,
 און מענטשן קלייבן זיך און הערן.
 די נאָדל זידט מיט טויבע קלאַנגען,
 זי שפּילט און שפּרינגט א ביסל צו,
 ווי שיקער פונעם גאַנג פון צוג.
 זי שפּילט אַן אויסלענדישן טאַנגאַ:

„טאַנגאַ, איך בעט אייך, טאַנצט מיר אויס
 א טאַנגאַ
 פון טויזנט זאַכן, וואָס זײַנען אפּ דער וועלט ניטאַ.
 אין פאַלמען-וועלדער, אין די פּרעריעס
 אובאַנגאַ
 שנעל טראָגט אוועק דיך מיין העל-
 אַראַנזשעווער אווטאַ...“

15

די אינושעניערן הערן שוואכ,
 און זייטיקע געשפרעכען שטרעמען ;
 אָט ערשט פארטיידיקט די דיפלאָמען,
 און יעדער גרויסט זיך מיט זיין פאך.
 מ'וועט בויען אין דער טייגע וועגן,
 און הייזער בויען אין די שטעט,
 זאוואָדן ברענגען אין באוועגונג,
 סאָוואוואָנא, קאָמסאָמאָלסק, פאָסיעט.
 און צווישן די געשפרעכען לאנגע
 עס ציט זיך, ווי פון פעך, דער טאנגאָ.

16

און ריווע, וועלכע האָט געשווינגן,
 ווען שנייער-עליע האָט גערעדט,
 הערט אויס פארטראכט דעם טאנגאָ-ניגן
 און קוקט אין פענצטער אלץ און בעט :
 „קימ, טי א קיק. ס'איז שיינ צי קיקן.
 קימ, זעי, ווי ס'איז דער הימל בלאָו...
 נו זעיסטו?"

„ע, סע ניט מעסיקן,

מע פאָרט! — און קאָנטשענאָ! — א סאָפ!
 מ'עט זען נאָר דעמלט, ווען מ'עט קימען...
 נאָר ריווע הערט ניט, פונקט זיין טויב.

16

„מיין ווייב, דו ביסט א פאלנע דימענט,
דו רייסט זיך גארניט אָפּ פֿון שוויב“...

17

און ריווע קוקט און קוקט אינ פֿענצטער.
ט'פליט דורכ א בילד און נאָכ א בילד,
און ריווע יעדעס מאָל דערפילט:
צום ערשטן מאָל די וועלט דערקענסטו!
בא אירע קאָטשערעס און טעפּ,
אמאָל — בא ליכט-בענטשן און טפילע
האָט זי א לעבן דורכגעלעבט
און זיך ניט פאָרגעשטעלט אפילע.
זי טוט א שמייכל צו א פרוי,
וואָס שטייט באַם וועג און האלט א ביכל,
און יענע פאָכט איר מיט איר טיכל
און ווערט פארשוונדן אינעם בלוי.
און פֿונ דעם גרוס פֿונ אָט דעם ווייטן,
און פֿונ דער ברייט, און פֿונ דער לענג
ווערט ריווען אינעם הארצן ענג,
נאָר וויינען שעמט זי זיך פֿאר לייטן.

18

זי וואָלט אזוי געוואָלט דערציילן,
דערציילן אלעמען דערפֿון,

17

678—2

או זי פארמאָגט א גוטן זון,
 ער דינט אצינד אינ גרענעצ-טיילן.
 נאָר וועמען זאָגט מען אויס די פרייד,
 און גלאט — ווער וועט עס וועלן הערן?
 א מענטש — אפ ברוסט א רויטער שטערן, —
 אינ א פילאָטן-פרענטש געקליידט,
 גייט צו און זעצט זיך דאָ דערנעבן
 און טייער ווערט ער איר. א שאָ
 זיי ריידן וועגן זייער לעבן,
 ער לאכט און זאָגט איר: „Хорошо.
 В Биробиджан. Ты слышишь, Лида?“
 צו עמעצן א זאָג ער טוט,
 און פלוצעם ווערט איר נאָך מער גוט
 דערפון, וואָס ער איז אויך צופרידן.
 ארום ווערט שטיל. די נאכט איז גרויס.
 די יאטן פון דער לופט-בריגאדע
 מיט גרויסער צארטקייט הערן אויס
 די לאנגע שנייער-עליאדע.

19

אינמיט וואגאָן איז פריילעך זייער.
 דאָ פאָרן בראווע רויטארמייער,
 מיט אויגן-בלויקייט פול די בענק.
 געמיטלעך זיצן זיי און ענג.

18

אָ, ווי עס קלינגט די מאנדאָלינע,
ווי מיילער זינען אָפּן ברייט.
א ליד איבער די קעפּ זיכ שפּרייט
אונ טוט א הייב זיכ אונ א כלינע.
ס'קומט צו צו זיי אן אלטער מאן
אונ זעצט זיכ צו אונ העלפט זיי אונטער.
ס'קומט צו דער באַכער דער געוונטער,
וואָס פּאַרט פּונ ווייטן קאזאכסטאן.
עס גייען שאַלעם צו אונ כאווע,
עס וואקסט די ליד אינ ברייטן כאָר,
אונ לאנג נאָכ הייליגן לידער בראווע
אזש ביז אירקוטסק, אזש ביז קאיאָר.

20

ס'איז א געלערנטער דער אלטער,
באַטאניק, זאָנט ער, איז זיין פאכ.
„אוי, ס'איז אזא טשיקאווע זאכ!“ —
שרייט כאווע אויס. דער אלטער לאכט
אונ גלייכ א גאנצע רעדע האלט ער.
די בעקלעכ זינע ווערן דויט,
א דיקלעכער, ער שמייכלט אונטער,
אינ האנט ער קניקלט שטיקלעכ ברויט, —
אונ זייער אלט איז ער אונ מונטער.
ווי פאר א שול-אאודיטאָריע

19

2*

זיין קאָפּ צום טאקט פֿון רייד זיך וויגט :
 „מיר פֿאַרן, הייסט עס, אינ פֿרימאָריע
 אונ צום אמור. ס'האָט אונדז געשיקט
 די אקאדעמיע. עס פֿאַרט שוין
 אפֿאראטור פֿאַר אונדזער פֿאַרשונג.
 עס איז באווסט — כאָטש ניט גענוי,
 און דאָס זיינען דערווייל נאָך סוואַרעס,
 אז דאָרטן קרייצן זיך צונויפֿ
 דריי! גאנצע דריי פֿאַרשיידניגע פֿלאַרעס!
 דריי וועלטן זיך פֿאַרקניפֿן דאָרט!
 פֿאַרשטייט איר, וואָס דאָס קאָנ פֿאַרשפֿאַרן?
 אָנשטאָט אינ הונדערט ערטער פֿאַרן,
 דערלערנען מיר איינציגיק אָרט.
 די מיטל-אייראָפּייער פֿלאַרע,
 די צאָפֿן-פֿלאַרע און ס'קאָנ זיין —
 טובטראָפּיק-עלעמענטן קלאַרע...
 פֿאַרשטייט איר? טראכט זיך גוט אויבן!
 איר, שאָלעם, מעגט אהינצו קומען
 פֿאַר אייער כאווען קלייבן בלומענ"...

21

דער צוג פֿליט דורך די אנגארא,
 טונעלן טיפע טויזנט קלאפטער,
 ס'טוט עמעצ א געשריי „הורא"!

20

און אלע בלייבנ שטיין פארגאפטע.
 אינ אופגאנג, פלאמענדיק און קאלט,
 דעם צוג באגענגט דער בייקאל.
 ער טוט זיך פארן בליק א שטעל,
 ווי א פאנטאסטיש-ברייטע שוועל,
 צו עפעס גרויס און אומפארשטענדלעכס.
 ער קומט ארויס פון שווארצער נאכט
 כאָאָטיש, מעכטיק און אומענדלעך,
 ער טוט א בלענד מיט רויטער פראכט,
 פארגיסט די וועלט מיט שארפער בלענד-ליכט.
 ס'איז גרויס אזוי די שיינקייט העלע,
 ס'איז שטארק אזוי די שטרענגע קראפט,
 נו זאָגט אליין, אז שנייער-עליע
 בלייבט שטומ און קוקט און איז פארגאפט.

22

„עס איז אן אָזערע בייקאל, —
 זאָגט א פארשוין, וואָס אלצדינג ווייסט ער. —
 אינעם בייקאל ז'דאָס וואסער קאלט,
 פאראן א פיש — איז אָמול הייסט ער.“
 ער נעמט אראָפּ די שווארצע פוישטן
 און דינ און שטארק ניט מוזיקאל
 פארציט די ליד וועגן בייקאל,
 און אלע גייען אָפּ אנטוישטע.

21

ס'הייבט אָן פארשפעטיקן דער צוג.
 די מענטשן זינען ניט צופרידן,
 מיט טינעס פריינטלעכע און מידע
 צו דעם באגלייטער שטייט מען צו.
 און רויק ענטפערט דער באגלייטער:
 „ס'טרעפט אויך, אז ער פארשפעטיקט ניט". —
 און גייט אוועק מיט שטילע טריט,
 און דאָרט שטייט צו צו אימ א צווייטער.
 ס'גייט שנייער-עליע צו צום יאט,
 וואָס פאָרט בישכינעס: „זוגט נאָר, כאָווער,
 ס'איז אונדזער פאָיעז א פאָטשטאָווער,
 א פאסאזשירסקער אָדער גלאט?"
 „מיסטאמע ניט גלאט", — ענטפערט שאַלעם.
 און צייט איז אָן א שיר פאראן,
 נעמט יענער ריווענ בא דער פאָלע
 און גייט מיט איר אינ רעסטאָראן.

דער רעסטאָראן איז זייער פול,
 אינ ווייסע סערוועטן — די טישן.
 קוימ-קוימ אן אָרט געפונען צווישן
 דער וואנט און עמעצנס א שטול.

א פֿאַר שײקורים דאָ דערנעבן
פארטרינקען די פּאָדיאַמנע נעבעכ.
„קלייב אויס, וואָס קוקסטו ווי אינ טארגומ? —
זאָגט שנייער-עליע, — סוף און אָפּ!
וואָסי? מע דארף עס שטענדיק קארגן?
מע הוליעט! — קאָנטשענאָ! — א סאָפּ!“
און ריווע ווונדערט זיכ א ביסל,
וואָס שנייער-עליע איז ביכלאל
געוואָרן פריילעכ באמ בייקאל —
ער בורטשעט און ער לאכט אינ שיסל,
באקוקט מיט א פארזאָרגטן פּאָנעם
דעם זייגער און טוט שטיל א זאָג:
„יאָ, ער שטייט אָפּ פון טאָג צו טאָג —
די ערד איז קיילעכדיק אפּאָנעם.“
און נאָכדעם שוינ, אינ דעם וואגאָן,
ער טוט א זאָג צו כאווענ: „זעט איר,
ס'וואָלט גוט זײַן, איר מיט אייער מאָן
זאָלט אויכעט ווערן אמורזעטער...“
„היי, שאָלעם! — אלע לאכנ הארציק, —
דער אלטער צו דיין כאווענ שארט זיכ!“

25

און שאָלעם טראכט. אימ דוכט זיכ אויס,
אז אלץ איז בלוז א שיינער כאָלעם.

23

ער ווייסט, אז ער איז גליקלעך, שאַלעם,
 אז דאָס איז ווּנדערלעך און גרויס.
 ער קלערט, ווי ער האָט זיך געלערנט
 אפּ טעסלער-קורסן אינעם אָדעס.
 נאָר ס'דאכט — ס'איז פונעם א צווייטן לעבן —
 דערמאָנטו זיך — איז גלייך פאָרדעס.
 דאָס אלץ געווען איז נאָר א בלייבע,
 א שוואַכע פאָרעדע דערצו,
 וואָס פילט אימ אָן מיט העלן שמייכל,
 וואָס איז אינעם כאַווען, אינעם צוג,
 אינעם אימ אליינ, אינעם זיינע פלענער,
 וואָס אינעם די טרוימען זיינע ליגט,
 און איז ניט גרעסער און ניט קלענער
 פונעם אָט דעם וואָרט דעם קורצן: — גליק.
 זיינע שטעטל איצטער אימ דערמאָנט זיך,
 דער אלטער טאטע אפן שוועל
 און כאַוועס קליינער ברודער כאַנציע —
 זיינע ענגע פריערדיקע וועלט.
 און זייער אלטער רויטער גאַנעק,
 און דער סטאוואַק מיט דעם טשווערעם
 איז ווייטער, איידער די באַטאניק,
 פונעם וועלכער מ'האָט דאָ ערשט גערעדט.

די קאמאנדירן שטייען אופ
 די מאנטלען נעמען פונ די זענגערס,
 די שטייול ציען שטייפ ארום
 און ווערן פעסטער, ווערן שטרענגער.
 די שטייול בלאנקען — שווארצער זייד.
 די רעוואָלווערן — אפן גארטל,
 און די פלאנשעטקעס — בא דער זייט.
 זיי ווערן שטרענגער, ווערן הארטער,
 זיי ווערן גרייט, ווי אפן פראָנט:
 — דער ווייטער מיזרעכ איז שוין נאָנט.

עס קומען אין וואָגן אריין
 דריי הויכע בערדיקע גיבורים.
 מע זעט — אין טייגע-טיפ געבוירן,
 זיי קריגן גלייב א מענגע פריינט.
 זיי זיינען גאָלדזוכער, די דרייען,
 א גאָלד-גרוב איז אָט דאָ, באמ טייב.
 און שנייער-עליע פּרעגט זיי גלייב,
 צי וועט אפ לאנג דאָ גאָלד נאָכ סטייען.
 „בין צענטן דאָר איבערן קאָפּ“, —
 מע ענטפערט שמייכלענדיק אימ אָפּ.

מיט אָפּשני קוקט ער אפּ די דריי
 און אינעם פענצטער קוקט מיט אָפּשני
 דער ווייטער מיזרעכ, גרויס און פּרני,
 ליגט אינעם גלאנצ פּונ זונען-אָפּשני.
 ער ליגט א ברײטער, ווי א גויר,
 אפּ זײנע אויזרעס זײנע רױע.
 אינ אָוונטיקן זון-קאַליר
 עס גרינט אפּ אים די ווילדע כוואָיע.
 און טײכנ פליסן איבער אים,
 און וועלדער רוישן אפּ זײנ רוקן.
 אָט ליגט ער — נאָענט און גערימט —
 און ס'ווילט זיך קוקן, קוקן, קוקן.

עס קראכט דער צוג דורכ טיפע יארן,
 דורכ בריקן אייזערנע ער פליט.
 ער זינגט זײנ זיגערישע ליד
 דורך אורוואלד פינצטערן און שטארן.
 דאָס איז א ליד פּונ מענטש פּונ גוואר,
 וואָס רײסט זיך דורכ דורכ טיפּסטע טיפּן,
 דאָס זײנען מײסעס וועגן שיפּן,
 וואָס לאכן אויס זיך פּונ געפאר,

דאָס שאלט די שטימ פֿונ פּאָלק דעם האר,
פֿונ פּאָלק, וואָס האָט זיין ציל באַגריפֿן.
עס לויפֿן צוגג אָן אַן ענדע
מיט נאפֿט און ארצ, מיט שטאַל און בליי.
דער ווייטער מיורעכ לויפֿט פֿאַרביי
אינ בלויע רויכנ פֿונ לעגענדעס.

30

און וואָס אַ שאַ ווערט נע'נטער אלצ
די שאַ פֿונ שייִדונג מיט די מענטשן,
וואָס מ'האָט דערוויסט זיי און דערקענט שוין.
מע שעמט זיכ וואַרפֿן אפֿן האַלדן.
נאָר ווען מע קלייבט די טשעמאַדאַנען
און ווען מע טוט זיכ אייליק אָן,
ווערט שיר אַ שאַד אוועק פֿונדאַנען,
און ריווע ווייסט ניט וואָס צו טאָן.
און אָט — אַבלוטשיע לויפֿט פֿאַרביי,
און שנייער-עליע זאָגט מיט כידעש:
„געקומען. ס'איז די שילד אפֿ ייִדיש“...
נעמט ריווע דרייען זיכ אפֿסניי
און קוקט, און שיר זי טוט אַ כליפֿע,
זאָגט צום פֿראַפּעסאָר: „הייסט עס — אָט“...
און לאַנג און האַרציק און מיט ליבע
זי דריקט די האַנט באַ דעם פּילאָט.

27

שוין אָנגעטאָגן, סע שטייט נאָכ כאווע
 באמ פענצטער שטיל און ערנסט שטארק
 און שרייט צו שאַלעמען, וואָס האוועט:
 „דו זעסט דאָרט? שייטערס אפּן באַרג!
 עס ברענען שייטערס בא דער באַן,
 און אפּן באַרג סע ברענען שייטערס,
 און דאָרטן, דאָרט, א ביסל ווייטער,
 סע שיינט די שטאַט ביראָבידזשאַן! ..

איז בלייב געזונט, דו העלער צוג!
 זאָל פרידלעך גיין דיין גרויסע רייזע.
 פיר אלע מענטשן פריינטלעך צו
 צו שטעט, צו דערפער און צו הייזער.
 אדיע! אינ ווייט זיך שנייד אריין,
 פארגיי אינ מיזרעכדיקע רוימען,
 דו, אונדזער אלטער גוטער-פריינט,
 באגלייטער פון די שענסטע טרוימען.
 דו ביסט געווען דער ערשטער איידעם
 פון אונדזער דראנג צו בלוער שוועל.
 דו האָסט מיט ברייטן שאל פארזייט דאָס,

וואָס איצט איז אומגעוואנגען העל,
אפּ מיזרעכ-שטרעקעס, ווען ס'וועט טאָגן,
כ'וועל זיין מיין לעבן טאָג אַ קוק,
כ'וועל זיך פארטראכטן און כ'וועל זאָגן:
„בעריישיט איז געווען דער צוג.“
איז זײ, מיין צוג, געזונט! דײַן ליד
זאָל קלינגען דאָרט צו אלע מענטשן:
דער ווייטער מיזרעכ איז אין בלי!
דאָס לאנד איז פול מיט פרייד און בענטשונג! —
פארשווינד, מיין צוג, איך ווייט פארפלי!

1939

א שטאַט ווערט געבאָרן

ווען ס'רײַסט ארויס זיך פון דער ברוסט א ליד
און הייבט זיך אופ מיט קראפט צו הימלען גאָרע,
און ווי אן עפּלבוים א ווייטער זי צעבליט
און שפּרייט זיך אויס — א שיינע און א קלאָרע;

די ברוסט ווערט ברייט, דאָס אויג ווערט ווּנדער-גרויס,
און ס'קומט א ברייטע נאכט אפ שטילע לאַנקעס —
איז גיי ארויס אין אַט דער נאכט און בלאַנקע,
און זאָל דיין הארץ זיך אָנצינדן מיט ברוין.

ס'ליגט שווארץ די נאכט אפ וועגן, ווי א קישעפ,
דאָ טוט א הויך מיט ליבשאפט פון א יִשעוו,
מיט פניערלעך, מיט לידער און געשריי,
מיט זיצונגען, וואָס גייען נאָך דער ריי,
מיט באנען, וועלכע האלטן אין איין קומען,

און יעדער באן ברענגט צו א שטיקל פרייד
און איז א הויכער טרוים און א דאָקומענט...

די שטאל, וואָס איך אליינ האָב זי געבויט,
געווען איז דאָ אמאָל די גרעסטע בוינג
אין אָט דער שטאָט. איך האָב געשטעלט אַ פּלויט,
אוועקגעלייגט אַ בריק פון שוואַרצע שפּאלעס
און כ'האָב געלאָזט אין גאַנג אָט דעם „סאַריי“
ווי אַ קינאַ און ווי אַ קלוב צום ערשטן מײַ.
און שטאָט האָט זיך געוונדערט אפּ דעם „פּאַלאַצ“,
וואָס שײַנט מיט פּאַנען אופּ אפּן קוואַרטאַל —
נאָרו און האַמעטנע, נאָר פּול מיט גוטע מײַנען.
איצט איז די שטאַל — אַ שטאַל. אַ גאַנצ געמײַנע,
אַן אַלטע שטאַל.

דאָס וואַקסט אַ שטאָט, און צווישן בערג און טאָלן
ווערט שטאָטיש דער גערויש, און גרויס — די וועלט.
דאָס ווערט דעראַבערט אלצ, וואָס האָט געפּעלט,
און אַנשוילעך ווערט אלצ, וואָס מ'האַט געכאַלעמט.

עס קומט אַ באַן מיט טומל און בעהאַלע,
מיט מ'נטשן פון באַבויסק און פון לוחין,
פון קריטשעוו, פון קאַרילעווקע און שפּאַלע,
מיט אַקסלען ברייטע, מיטעלע און שמאַלע,

מיט אויגנ גרויסע פול מיט דאָרשט און זינ,
מיט האַרבע טאַטעס, צאַרטע מאמעס, ליבע זינ,
קאַנ זינ — מיט לאסט פונ טויזנט יאָרנ גאַלעט,
קעדיי צו ווערנ מענטשנ אפדאָסניי —

און ס'וועט זיי שווער זינ. ס'וועט זיכ הערנ „איי!“
און „באָכמעס“ וועלנ הערנ זיכ און קלאָלעס.

עס קומט דער באַנ מיט טויזנטער גויראַלעט,
מיט ברומ, מיט טאַבאָרישנ פערד-געשפאַנ,
אהער, אינ יונגער שטאַט, קומט אָן דער באַנ —

באגעגנט גוט דעם באַנ, כאוויירימ!

די נאַכט באגעגנט אימ מיט טויזנט שטערנ,
די נאַכט באגעגנט אימ מיט קאַנטורנ פונ ווערנ
און מיט לעוואָנעדיקע שאַטנס בא די טריט.
די נאַכט באגעגנט אימ מיט מיזרעכדיקן קישעפ,
מיט דופט פונ שניי, מיט בלינג פונ א יישעון,
מיט נייַעם גליק, מיט פּורפור פונ גאַנצפרי.

און ליכטיק ווערט מיר אינ דער נאַכט אפילע,
און ס'איז קיינ מינדסטער צווייפל שוין נישטאָ,

און ווונדערלעך און זעלטן קלאָר דערפיל איך :
איך בין דער שטאַטס און מיינע איז די שטאַט.

אַט גייען מענטשן. אַט גייט דער און דער,
און כ'קוק אפּ אימ, ווי כ'זע צום ערשטן מאָל אימ.
ער זעט, ווי איך: א וואָר איז שוין דער כאַלעם,
וואָס האָט אמאָל געטריבן אימ אהער.

א צווייטער גייט, א קליינער און א זשוואווער,
געשטיוולט, אָנגעפעלצט. ער קנַקלט זיך און שיינט.
ער ווייסט, ווי איך, אז איך בין אימ א כאווער,
איך ווייסט, ווי ער, אז ער איז מיר א פּרײַנט.

מיט זיי האָב איך אינ טרויער-טעג געטרויערט,
געפרייט זיך אינ די טעג פון גרויסער פרייד,
געטראַגן ציגל צו אַט יענעם מויער
און גיט גערעדט דערבײַ קיין שיינע רייד.

מיט מיר צוזאמען האָבן זיי געצאַרנט,
ווען פיינט האָבן געוואָרפן סאמ אינ ברויט,
מיט זיי איניינעם כ'האָב די שטאַט געבאַרן,
מיט זיי — געקרענקט, געווייטעקט און געבויט.

איצט זיינען מיר געוויינט צו דעם געפלאטער
פון דריטע שטאַקן, צו דער שיינער גאס,

צומ ברוק, וואָס איז ניט בלאַטיק און ניט נאָס,
געווינט געוואָרן צומ דעם שטאַט-טעאטער,
וואָס הייבט זיך פֿיין באלויכטן איבער קעפּ
מיט דאָמפּ-באהייצונג און אספאלט פון טרעפּ.

צומ טעלעפּאָן, צומ אווטאָבוס-קלאנג,
צו דעם וואָקזאַל, צומ ראטנ-הויז, צומ דראנג
פון מענטשן-מענגעס, צום קאַנצערט פון זינגער.
אונ דאָס, וואָס איז געווען בלויז א פארלאנג,
איז איצטער וואָר. אונ זעט נאָר — גאָר ניט לאנג
די איינזיגער געוויסט כ'האַב אפּ די פינגער,
געוויסט, מיט וואָס צו מאכנ יעדן באַנק,
געוויסט, מיט וואָס צו מאכנ יעדן גרינגער.

און איצט איז מענטשן פול. די זון-שיין בלענדט.
א פרייד, א דראנג, פלאקאטן, רויטע פאַנענ.
די פענצטער — אָפּן, אָפּן שיר די ווענט,
און פון די פענצטער קלינגען פאטעפאַנענ
מיט שרבערטס „מוזיקאלישן מאַמענט“.

מײַנ היימ-שטאַט! כ'האַב דײַן יוגנט-ברויז דערקענט
אינ וואַכעדיקער פרייד פון דײַנע מענטשן.
פון צוואנציק „מוזיקאלישע מאַמענטן“

ווערט גאנצע שטאָט אַ מוזיקאלישער מאַמענט.
און ס'רײַסט ארויס זיך פֿונ דער ברוסט אַ ליד
און הייבט זיך אָפֿ צום הימל צו דעם קלאָרנ,
און ווי אַן עפֿלבוים אַ ווייסער זי צעבליט
אינ יונגער שטאָט, אינ שטאָט פֿונ מיין געבאָרנ.

דאָס וואַלד־מײַדל

מיר האָבן אָנגעצונדן שײטערס:
פּונדווייטן איז געגאנגן א „פּאל“¹.
דאָס איז געווען א פּייער-וואַל
פון פּלאַמען רויטע און פּאַרשייטע.
ער האָט געבושעוועט, דער פּלאַמ,
פון ווינט דערנערט, מיט גראָז געפּיטערט,
ער האָט פון גרימצאָרג געציטערט
און האָט געכוואַליעט, ווי א יאמ.
און צינדנדיק די קוסטעס-שפּיצן,
איז פּלינק דער „פּאל“ געגאנגן צו אונדו.
נאָך מיר האָבן געוואַסט די קונסט
ווי פּונעם „פּאל“ זיך צו באַשיצן.

1 פּ א ל — איז ווייטן מיזרעך צינדט מען אונטער די גראָזן.
קעדי צו פּרילינג זאָלן אויסוואַקסן נייע. דער דאָזיקער טעפּ-
פּלאַמ הייסט „פּאל“.

מיר האָבן אים זיין דראַנג געשטערט:
מיר האָבן אָנגעצונדן שייטערס
און אָפּגעטראַטן עטוואָס ווייטער —
אפּ שוואַרצער אָפּגעברענטער ערד.

צען יאטן זיינען מיר געווען דאָרט,
די אויגן — העל, די אקסלען — ברייט.
מיר האָבן דאָ געהילצ פארגרייט
פאר עקספּאָרט אין די פרעמדע לענדער.

עס איז געווען דאָ מאַטל פּלאַט —
א ווילער יונג, דער בעסטער זעגער,
און מוישע מינצ — א יאט א יעגער,
און שימען רימסקי — בלויז א יאט,
דער אמורזעטער ברוק — דער גיבער,
דער פריילעכער וואלדהיימער ברוק,
איוואן קאַריאק — א יאט א ליבער
(ער זאָגט: «Всего десяток штук»).

און יעדער איז געוועזן יונג,
און ליב אפּ יעדנס שניט באזונדער,
און יעדער האָט פארמאָגט זיין ווונדער
אין טייגע-טיפּ, אין זעגן-קלונג.
און אָט — צעווישן פּייער-שפיזן

אינ ברומ פונ „פאל“ האָט — אומדערהערט! —
א קאָפּ א ווילדער פונ א פערד
זיכ אינעם רויטנ פלאם באווינן.
דאָס איז געווען מעשונע-ווילד —
מיר האָבן פלוצעם גלייכ דערפילט,
ווי שווארצ די נאכט, ווי נאָנט דער פלאם איז,
ווי ווייט מיר זיינען פונ די מאמעס,
ווי גרויס דער וואלד, ווי שטארק דער ווינט.

עס טוט דאָס פערד א שפרונג געשווינד
מיט רויטע פונקען פארפאָרשעט.
„פאכדאָנימ! ס'איז א רייטער פאָשעט!“

אונ דעמאָלט איז צו אונדז אראָפּ
א מיידל אינ א ראָזער מייקע.
דער ווינט מיט קינדערישער פרייקייט
צעשויבערט האָט איר בלאַנדן קאָפּ.

געווען מיר זיינען זייער יונג,
אונ אָט די פראָסטע בלאַנדע פאטלעס,
אונ אָט דער מענערישער שפרונג
פונ זאָטל, אונ די הויט, ווי אטלאס,
אונ אָט די ווילדקייט פונ א פרוי,
וואָס איז דערשינען ווי פונ פייער,

אונ אָט דאָס בלאַנד, אונ אָט דאָס בלוי,
וואָס פלוצעמ ווערט עס ליב אונ טייער,
אונ אָט דער בליק, אונ די שווארצאפלענ! —
אונ הערט איר, ווי די הערצער צאפלענ!

מיר זיינען שטארק געווען אנציקט,
די גאנצע וואלד-פארגרייטונגס-גרופע.
דאָס מיידל האָט געהייסן ליובע,
זי איז געקומען פון באצירק
צו זאָגן: ס'האָט דאָס אייז געריט זיכ
אונ מ'דארף זיכ גרייטן גלייכ צום ספלאוו.
זי האָט געגלעט דאָס פערדל בראוו,
געשמעקט מיט זוניקע געווירצן,
זי האָט געבראכט מיט זיכ דעם טאמ
פון ווילדע ברענענדיקע גראָזן.
זי איז געווען „די פרוי אין ראָזן“,
וואָס יעדער טראָגט אין הארץ מיסטאמ.

נאָר זי האָט זיכ צעשמייכלט באלד:
„וואָס זייט איר שטיין געבליבן אלע?
איכ בין שוינ א מעסלעס אין וואלד!
נעמט פאָיעט אָן דאָס פערד — עס כאלעשט!“

ווי ס'וואָלט פארשוונדן א מיראזש,
עס איז געוואָרן גלייכ א ראש,

א זוכעניש און א גערודער.
מע הייבט אָן צוגרייטן די סודע.
סע קאָכט א קעסל טיי באַם שייטער,
אַפּ א פעניאָק ליגט פלייש און פיש —
ניט ווי באַ ליטטן איז דער טיש,
אַבער די סודע זעט אויס לייטיש.

ווען זי האָט זיך צום „טיש“ געזעצט,
האָט איינער איינגערוימט דעם צווייטן,
געפרעגט: „א, ווי געפעלט זי, זע...“
געזאָגט: „איך ברענג איך מאָרגן קווייטן...“
גערעדט: „א ווילע. אָכ, א מויד!“
געברומט: „זי איז דיר אויך געפעלן?“
געטראכט: „דיר מעג זיך גאַרניט וועלן.“
געשעמט זיך: „גיי דערלאנג איך ברויט“.

גאָר גלייך האָט אופגעהערט דער טומל —
מיר זיינען שטיין געבליבן שטומע:

דאָס מיידל האָט פארקעמט די צעפּ.
די צעפּ זיינען געווען ווי גינגאַלד,
מיט שייטער-גלאַנצ אַרומגערינגלט.
דאָס מיידל האָט פארקעמט די צעפּ.
דער שטורעם האָט זיך אויסגעשעפט,

און ווי פון קווייטנ ציט מיט האָניק,
א צי געטאָן האָט מיט דערמאָנונג:
א מיידל, וואָס פארקעמט די צעפ.
און אָט דאָס מיידל איז אליינ
געווען ווי א דערמאָנונג שיינ,
און ווי א ווייטער טרוימ לעוואָניק,
געווען ווי די לעוואָנע קלאָר,
און דאָס, וואָס זי געווען איז וואָר,
איז אויך געווען, ווי א דערמאָנונג.

און אלע האָבן מיר דערפילט,
ווי הערצער ווערן פול מיט כוואליעס,
ווי ס'ווערט אינ ברוסט א „פאל“ פארפאליעט,
און אָט דער „פאל“ איז צארט און ווילד.

דערזעען האָבן מיר פארגאפט:
מיר זינען יונגע, דרייסטע, פעסטע,
און אז אינ יעדנס הארץ זיך נעסטיקט
די שוואלב פון צערטלעכקייט און קראפט.

מיר האָבן נאָכדעם לאנג פארבראכט
מיט אָט דער ליובע אָט דער ווילער,
און איבער אונדז דער רויטער מוילעד
האָט אזוי קיילעכדיק געלאכט.

אונ שטארק פארליבטע, זייער יונגע,
מיר האָבן שטיל אונ לאנג גערעדט,
מיר האָבן לאנג אונ הויכ געזונגען
אזש ביז באגינען, אזש ביז שפעט.

פארלאָשן האָבן מיר די שניטערס
אונ צוגעפירט צו איר דאָס פערד,
זי אופגעהויבן צארט פונ דר'ערד,
אונ זי איז גרייט צו פליען ווייטער
צו צווייטער כעוורע צו פארשייטער,
צו אָנוואַגן: דער טייכ זיכ קערט!

אינ קרומע שטראלן פונ דער זון,
צעווישן הויכע גראָזן ווייכע,
האָט זי באקוקט אונדז מיט א שמייכל
אונ האָט געוואָגט אונדז: „זייט געזונט.
זעט, די קאָמיוגישע דעליאנקע
זאָל זיין די ערשטע אפן ספלאוו.
אזעלכע יאטנ פעסטע, שלאנקע!“
.....
איוואנ האָט שטיל געוואָגט: „Ушла“

צען יאטנ זינען מיר געווען
אונ שטומ געבליבן זאלבעצען.

נאָר יעדער האָט געדאָרשט — איך ווייס! —
אי ביידע ברוקס, אי מינצ, אי מאָטל,
צו רייטן אין א צווייטן זאָטל
מיט אָט דעם מיידל זאלבעצווייט,
געדאָרשט מיט איר אין ווייט א פלי טאָג...

נאָר ווייט איז ווייט און ספלאוו איז ספלאוו,
און מיר האָבן מיט נייער קראפט
גענומען בינדן שווערע פליטן.

סי'האָט נאָך פון ווייט געברענגט דער „פאל“,
וואָס ער האָט זי געבראכט אהערצו —
א העלן ווינט, א הייסן שטראל
אין יונגע און פארליבטע הערצער.

לעוואָנע-סאַנאטע

עס איז א פּראָסט בא אונדז מיט א לעוואָנע,
אונ ס'דאכט — פונ דער לעוואָנע גייט דער פּראָסט,
אונ די לעוואָנע שיינט ווי די דערמאָנונג,
וואָס מאכט אלצ פּראָסטיק, קיילעכדיק אונ פּראָסט.

אונ זאָל זי זיינ דער איידעס פונ מיינ הארטקייט,
וואָס האָט זיכ איצט מיט שרעק פונ טויט פארוועט,
דער איידעס פונ ניט אויסגעדריקטער צארטקייט,
וואָס איז שוין איצטער אויסדריקן צו שפעט.

דער איידעס פונ מיינ צאר, וואָס פלייצט אריבער,
ווי כוואליעס בלוט, די נאכטיש-בלאנקע רוי.
דער איידעס פונ ניט אויסגענוצטער ליבע,
וואָס קאָן איצט פלייט טרייבן שטרעם-ארופ.

זי, וואָס האָט מיכ מיט מילכיק-ווייסע גארבן
אינ יענער נאכט אכזאָריעסדיק באטויט,

ווען כ'בין געלאָפֿן פֿול מיט דורשט צו שטארבן,
קעדיי פֿאָרגעסן וועגן טויט.

מיין טאטע איז אוועק אין ווייסן פֿראַסט,
אין ווייסן פֿראַסט, מיט שווינגנדיקע ליפֿן,
און מיט דער מאמע אײנזאם מיכ געלאָזט,
און אָט אזוי בין איך מיט איר געבליבן.

גיי נישט אוועק, מיין מאמע, בלייב לעמ מיר.
ס'וועט ווארעם זײַן, כ'וועל אײנהייצן דעם אױוון.
און זאָלן טירן ערגעץ סקריפען מיד,
זאָל בלאסע שײַן אראָפֿפאלן פֿון אויבן.

ווער וועט אָן דיר, ווען איך וועל ווערן קראַנק,
א גלאָז מיט ווארעם מילך דײַן זון דערלאנגען?
און ווער וועט ליבן מיך, נישט בעטנדיק קײן דאָנק,
ווער וועט מיך כאָווען און קײן ענטפֿער נישט פֿארלאנגען?

און אויב איך וועל אין ווינטער ווייט פֿאָרגײַן,
פֿון גרויסן ווינט פֿארצויבערט און פֿארשיקערט,
ווער וועט מיר זײַן א סימען פֿון א היים?
ווער וועט מיר זײַן א זיכער פֿון צוריקער?

ווער וועט דערמאָנען, אז איך דארף שוין, נייע שייך?
און ווער וועט וואָרענען, אז היינט איז קאלט אינ דרויסן?
מע דארף, אז דו זאָלסט איבערלעבן מיך,
דעם הילפלאָזן דעם קינדישן און גרויסן,

מיט אזא קלאָרן קאָפּ און דארן לייב,
מיט אזא בענקשאפט נאָכן בלענד פון אלע וועגן.

איז גיי זשע ניט אוועק, מיין מאמע, בלייב,
און לאָמיר שטיל זיין, לאָמיר גאַרניט פרעגן,
און זאָל דער אויוון פלאקערן אנטקעגן,
און זאָלן טרערן אָפּקילן, ווי בלייב.

מיין מאמע איז אוועק אינ ווייסן פראָסט,
אינ ווייסן פראָסט, אינ פראָסטיקער לעוואָנע.

ווער שעפטשעט עס אינ שטימ פונעם נאָרדאָסט?
ווער רעדט אינ צימער פינצטערן איינטאָניק?
טויט, דאָס ביסטו? דו האָסט פארמעקט די מאָס
פון מוט און פיין, פון צוקונפט און דערמאָנונג.

ס'איז שטיל, ס'איז שא. א פראָסט מיט א לעוואָנע.
און אלץ איז פראָסטיק, קיילעכדיק און פראָסט.

לעוואָנע פארבט מיכ אויס אינ ווייכנ גרינס,
אינ בלאסנ גרינס פונ שטייענדיק געוויסער,
ווי האמלעטנ, דעם דענעמארקער פרינצ,
אינ דענעמארק, אינ דענעמארק דער טפיסע.

מיין דאָר איז דרייסט און פול מיט גרויסנ דאָרשט,
אָג וואקלונגענ, מיט אויגנ ברייט צעעפנט.
איכ בין א זונ פונ אָט דעם שטאַלצנ דאָר,
און ס'קאָג מיין האנט דעם ערגסטנ סוינע טרעפנ.

רופט אָג אָט דעם, וואָס זינע איז די שולד,
און איבער בארג און טאָל כ'וועל אימ דערלאנגענ.
ווי טויט וועט זיין געדולדיק מיין געדולד
אָג ווערטער, אָג מאכשאָוועס, אָג פארלאנגענ.

רופט אָג זיין נאָמענ, — כ'וועל ניט זיין דערשטוינט,
כ'וועל ווערנ טאט — נאָר ווידער בלייבנ ווערטער:
אָט איז דער מערדער — ס'איז זיין נאָמענ: טויט,
אָט איז דער מערדער, קוק. אָט איז דער מערדער.

פארשאַלטענער און ווילדער טילאָגיסט!
מיין קאַפּ איז פול מיט דרייסטקייט, קלאַרקייט, וויסן, —
נאָר אלע קרעפטן זיינען דאָ אומזיסט —
איז שוויג, פארשטאנד, און ריר זיך נישט, געוויסן!

אפילע קעמפן בין איך נישט אימשטאנד —
איז קוש נאָר דאָס פארוועלקטע בלומען-בינטל,
און גיי ארום און שטיק זיך מיט פארשטאנד!
דו ביסט א הינטל, ליג און קוויטשע, הינטל.

און קוק, ווי די לעוואָנע ווארפט מיט גרינס,
מיט פוילן גרינס פון שטייענדיק געוויסער,
דו בידנער פרינצ, דו דענעמארקער פרינצ,
אינ דענעמארק, אינ דענעמארק דער טפיסע.

וואָס ווייטער זיינען זיי פון מיר,
אלץ צארטער כ'האַב זיי ליב,
און אינ מיין גאנג
סע שטעלט מיך פלוצעם אָפּ א ליכטיקע דערמאָנונג.

און איך באגרייפ דאן ערשט,
פארבייסנדיק די ליפ,

אז דאָס וועט מער ניט זײַן
און ס'איז אומזיסט צו מאַנען.

און ס'ווערן גרוי פון פּײַג די מענטשן אפּן גאס,
און קליינע קינדער הערן אופּ צו לאכּן,
און יעדן מענטש דערזע איכ ווי א גאסט,
אן אומרוקן גאסט אפּ פּרעמדע שליאכּן.

איכ שטעל זיכ אָפּ. כ'דערהער אינ זיכ א כליפּ,
א שטילן כליפּ, א קינדישן, א שווערן.

וואָס ווייטער זײַנען זיי פון מיר,
אלצ צארטער כ'האַב זיי ליב,
אלצ צארטער כ'האַב זיי ליב,
אלצ נעענטער זיי ווערן.

און אָט אזוי פּאַרבליבן כ'בינ אליין,
אינ שוידער פונעם טויט, וואָס פירט אראָפּ פון זינען,
און אָן א וועג האָב איכ געלאָזט זיכ גיין
דעם גרויסן מוט פון לעבן צו געמינען.

דאָס איז געווען א גיין דורכ ברייט און ווייט,
דורכ זילבערשיינ פון הונדערטער לעוואָנעס,

דורך ווילדנ וואלד, וואָס אפּ שיפּוימ שווינגט,
דורך קיינעם ניט פארשטענדלעכע סאקאָנעס.

דאָס איז געווען א מידער, שווערער גיין
אפּ ווידער צו געפינען זיך אין אלע,
אפּ צו באַגרייפּן, פעסטשטעלן, פארשטיין,
אפּ וועלכע בערג מיין שטערן איז געפאלן.

און די לעוואָנע שיינט, און אין דער ווייט
די אַנגעשטרענגטע שטילקייט טוט א כליפע,
פונקט ווי א סטרונע רייסט זיך אָפּ און שווינגט,
פונקט ווי א הארץ צעשפּאַלטן ווערט פון ליבע.

ארמאנ וואטאָ

1

דער זשורנאליסט ארמאנ וואטאָ
האָט זיך געגרייט אין וועג. אין צימער
האָט די פאריזשער זון געשימערט —
עס איז געווען א שיינער טאָג.
ס'איז אלץ שוין פארטיק: העמדער בלאָווע,
א טערמאָס, א קאָסטיום, א בוך
פון מאָנטעסקיע¹, א בונטער טוך,
דריי שניפסן ברוינע, א פולאָווער,
א גראָבער סוקאָוואטער שטאָק,
וואָס הייסט „א ליה ארמאנ וואטאָ“,
א פאָר צעשוֹיבערטע געדאנקען —
און מ'קאָן שוין פאָרן, גאָט צו דאנקען.

1 שארף דע מאָנטעסקיע — א פראנצויזישער שרייבער און
דענקער (XVIII י.ה.).

מיט וועמען קושן איז נישט זיך —
 דער אלטער באַכער איז בין היינט
 א מענטשן-פריינט, א פרויען-פריינט
 (דאָס צווייטע איז דער גרעסטער דאָזע). --
 א שטילע איז אריינ ליזעט,
 און זייער, און אָן קיין שום צארטקייט
 האָט ער געקוקט איר אפן פארטעך,
 פונקט ער צום ערשטן מאל אימ זעט.
 געזאָגט, זי עסן זאָל צו זעט,
 דעם איינבינדער באצאלן מאָרגן,
 וועגן דעם הונט „אכילן“ זאָרגן
 (אימ דאכט — צו מאָגער איז דער הונט). --
 און ס'איז שוין שפעט. און — זייט געזונט.

שוין זיצנדיק איז דעם אווטאָ,
 האָט שטיל געקוקט ארמאן וואטאָ,
 ווי ס'פאלן בלעטער פון די בוימער
 אפ די בולווארן די גערוימע,
 פונקט ווי די ערד איז פון מאגניט
 (כאָטש דער פארגלייך געפעלט אימ נישט);
 פארגלייכט די בלעטער מיט נעדאָוועט

(כאַטש דער פארגלייב איז אויב ניט גאָר),
געזיפצט אפילע, שטעלט אייב פאָר,
כאַטש זיפצט ז'אייגנטלעך ניטאָ וואָס.
דערנאָך א קוק געטאָן אינ שפיגל,
וואָס הענגט באמ שאַפער אפּ גלאָז:
א גרויסער קאָפּ— א זיפּנ-בלאָז,
א פריער פלייב, מיט זונ פארשפיגנ,
צוויי טיפע אויגן מוטנע צאנקענ—
מע קאָן שוין פאָרן, גאָט צו דאנקענ.

4

אַט פאָרט ער שוין צום צווייטן מאָל
אינ רוטלאנד. שוין צוריק מיט יאָרן
איז ער אמאָל אהינ געפאָרן.
מיט אימ האָט דאן געהאלטן שמאָל,
ער האָט געהונגערט, ווי א שוסטער,
געווען פארליבט, זיכ ניט געגאָלט,
דער טייסטער איז געווען א פוסטער,
דאָס הארצ געווען איז פול מיט גאָלד.

5

ניין הונדערט נייענצנטער יאָר
איז דאן געווען. אפּ מאַסקווער ראָגן

53

האָט ער זיך, ווי א מעטעאָר
אינ גרויסן וועלט-גערויש, געטראָגן,
געליבט, ווי אלע, און געהאסט,
און דאָרט זײַן ערשטן בוך פארפאסט.
ער האָט געשריבן אינ זײַן בוך:
„...און זאָל באקאנט ווערן פאר יעדן:
דער ברומ פון עפאָס, גאנג פון ווערן
און ניבעלונגישער גערױכ¹
איז דאָ געווען. דאָ איז געוועזן
דער גלי פון שטאָל, דער בלי פון בעזן
און עפעס נאָך — סע ווייסט דער רױכ!..“
דער בוך געהייסן האָט „א לאנד,
וואָס ווערט געבוירן אינעם וויכער.“
איצט איז דער בוך פארגעסן לאנג,
ווי אנדערע צען טויזנט ביכער.

6

און איצט איז הארבסט. אפן בולוואר
סע פאלן פון די ביימער בלעטער,
ווייל ס'איז שוין צײַט. א הארבסט א שפעטער.

1 ווערן — אינדישער עפאָס. ניבעלונגען — דיטשישער עפאָס.

זאָל זײַן אזוי. אָ רעוואַר! ¹
 אָט פליען דורך שאַן ד'עליזוי ²
 (גיכ וועט ער ווירקלעך זײַן אפּ זיי!).
 עס זײַנען דורכגעפּלויגן דול
 די טעג אָן ציל און אָן אַ סיבע,
 דער טײַסטער איז שוין איצטער פּול,
 דאָס האַרץ — אָן גאָלד און — כאַ! — אָן ליבע.

7

נו-נו, גענוג. מיט זיך פארענדיקט.
 דערמאָנונגען? מ'דארף זײַן פּאַרטאָן
 אינ אַ רעווי, אַ פעליעטאָן.
 און סאָפּקאָלסאָפּ איז ער געווען דאָך
 דער זשורנאליסט ארמאן וואטאָ,
 דער קענער פון די מיזרעכ-לענדער,
 דער „פרויען-טוינע פון סאלאָן“,
 ווי ס'האָט געזאָגט עטיען דיקולאָ,
 „דער שטילער פּוקס“, „דער מאַן אינ גראָענ“,
 צי ווי געזאָגט האָט פיער לייווענ:

1 אָ רעוואַר — צום ווידערזען (פראנצ).
 2 שאַן ד'עליזוי — עליזיער פעלדער — אַ גאס אינ פאַ-
 רייזש. אזוי הייסט „יענע-וועלט“ אינ דער גריכישער מיפּאָלאָגיע.

„דער, וואָס געקאָנט האָט זײַן אַ גאָענ
און איז צו קלוג דערצו געווענ.“

8

אמאָל — אַ נײַט גאָר גלאַטע ליבע,
צוויי ביכער, שוין פארגעסן לאנג,
אַ בויכ (ער הייסט אינטימ „מאָגבלאנ“),
אַ זויער-שמייכל אפּ די ליפּן,
אַ לאָזשע אינ „טעאטער פראנסעז“,
אַ גרויסער פּיאָלעטער „ביויק“,
אַ געלער פּאָינטער „אכילעס“,
אַ ווונטש פון אלץ פארבלייבן רוּיק.

9

פון טעלעפאָן אפּן וואָקואל
אַ קלונג: „דידיע? א, מסיע רעדאקטאָר?
יָא, יָא... פארהאלט אפּ יעדן פאל...
צײַ מע באגלייט? ס'באגלייט מיכ קיינער.
דער צוג איז אכצן פינפּ. אדיע.
אַ גוטע נאכט. א גרוס דער זקיינע,
אַ גרוס דעם אלטן שעד דידיע.“

ס'איז נאכט. די נאכט איז העל און שפעט.
 עס קלאפט מיט א געגריילצ א טויבן,
 און ס'פליען שאַטנס פון די סטויפן
 איבער די טירן פון קופע.
 לעוואָנע-ליכט א גאנצע קופע
 איבער די טירן פון קופע,
 און פלינקע רעדער הילכיק טופען:
 „טופ-טופ-טופע, טופ-טופ-טופע!..“

ס'איז נאכט. עס וואכט דער מאשיניסט,
 עס פליען אומרויקע פונקען,
 ס'גייט ווארשע דורכ אינ נאכט פארזונקען.
 ס'איז נאכט. די נאכט איז שווארצ און וויסט.
 דער צוג האָט זיך אזוי צעזונגען,
 ס'האָט אלץ די טריבע נאכט פארשלונגען,
 עס קנאלט! מע שיסטט שוין? הא, מע שיסטט?
 נאָך ניט. ווארט צו. דער רעגן גיסט.
 עס אָטעמט צוג מיט הייסע לונגען.
 און פלוצעם האָט זיך אלץ צעקלונגען
 מיט ליד פון אופגאנג: זי באגריסט!

עס שטייט א הויכער רויטער סטענדער,
און איבער אימ — א טראנספאראנט
מיט ווערטער אזוי גוט באקאנט:
„פאריניקט זיכ... פון אלע לענדער!..“

דערקענענ מאַסקווע איז אימ שווער!
וואַטאָ גייט אומ אינ גאס פארווונדערט:
ס'איז דורכ נאָר פופצנ יאָר צי הונדערט?
מיט פופצנ יאָר צוריק וואָלט ער
געוועזן גליקלעכ, ער זאָל וויסן,
אז עס וועט זיין נאָכ פיל מאָל מער,
ווי ער האָט דאן אינ בוכ באוויזן.
נאָר איצט איז יענער פלאמ ניטאָ
באמ זשורנאליסט ארמאן וואַטאָ.

א יונגער גיד פון „אינטוריסט“,
א הויכער יונג מיט שווארצע קרויזן,
מיט אויסגעצייכנטן פראנצויזיש —
ס'דאכט — ערשט געקומען פון פאריזש —

האַט אימ באגלייט. עס האָט באשלאָסן
ארמאן וואַטאָ זיך טייקעפּ לאָזן
אינ טיפּ פּונ „ליא ריוסי“¹ אוועק,
אינ דער פּראָווינצ אָן באַן, אָן וועג,
באקענענ זיך מיט די קאַלכאַזן,
אינ טיפּ פּונ ווייטע פּאַלוסטאנקעס,
ווי ס'לעבט אָן קאַסינוס און טאנגענס
דער נײַער טיפּ „נױוּאַ מוזשיק“
(ט'וועט דער רעדאקטאָר שרײַענ: „שיק!“),
זונקט ווי אַ האַפּנונגסלאָזן קראַנקן
באשרײַבן אימ — דאָס קאַן וואַטאָ!
צו אימ קײַן גלײַכּן איז נײַטאָ
דערפּונ פּאַרדינענ שווערע פּראַנקן.

15

ס'האַט אימ געזאָגט דער שעפּ-רעדאקטאָר:
„קײַן פּאַרב נײַט זשאַלעווענ, וואַטאָ.
ס'איז זײַער וויכטיק הײַנט צו טאָג
דעם גאַנצן פּינצטערן כאַראַקטער
פּונ אָט דעם לאַנד באַווייזן קלאָר,
עס זאָלן שטעלן זיך די האָר:
דאָרט איז דער פּויער טיפּ-באַרבאַריש,

1 לײַא רײַסי — רוסיאַנדר (פּראַנצ).

זײַן פּסיכיק—פּול מיט דעם אמאָל,
זײַן גײַסט איז שוואַכ, זײַן קאָפּ איז שמאָל,
די האָפּענונג אפּ אים איז נאָריש.
איר דארפֿט זי זייער גוט באַווייזן—
די אַזיאַטישע געפּאר,
און אײַניקע באַשטימטע קרייזן
וועלן אונדז דאַנקבאַר זײַן דערפּאַר.

16

און אָט— פּונ אונטן גרינע פּלאַכנ,
און אין דער הייב די ווייטקייט בלאָט,
און שטראַלן שטיפּן, שטראַלן לאַכנ,
און רוֹק רודערט דער פּילאָט.
פּונ אונטן שאַטנעס פּונ די פּליגל
זיב שלענגלען איבער פעלדער-ווייט,
די כוואליעס רוימ די לופט-שיפּ וויגנ,
דער יונגער גיד אין אויער שרײַט:
„מיר פּלִיען דורכ די מאָסקווער געגנט!“
„די מאָסקווער געגנט? אַכ, אזוי!“
פּונ אונטן פּינצטער ווערט. דאָרט רעגנט,
און דאָ איז זוניק, לויטער-בלוי.
דעם זשוואוונ גיד ווערט גאָר ניט נימעס
דערקלערן אלץ די גאַנצע צײַט.
גי טו איר, אָט דער יונגער טמימעס!

60

ער בייגט זיך ווידער אָן אונ שרייט:
 „מיר פליען דורך די וואַלגער ערטער!“
 „...א, מוטער וואַלגע! זייער וויל...“
 („וואָס איז דען וויל דאָ? הוילע ווערטער...
 איך בין אליין געוואָרן הויל“.)

17

א זעצ. דער גיד שפרינגט אופ פארשלאָפן
 און אפ דער שפראך פון בואלאָ¹
 ער גיט פארשטיין, אז באמ פילאָט
 האָט זיך, אפאָנעם, וואָס געטראַפן
 און זיי וועלן זיך זעצן דאָ.
 עס הערט אימ ניט ארמאן וואטאָ,
 ער קוקט אפ אונטן: גאָלד פון פעלדער,
 און אלץ אינ זון, און אָט-אָט-אָ
 זיי גליטשן זיך, און דער מאָטאָר
 ווערט שטילער, שלאבעריקער, קעלטער...
 ס'באגענט פריינטלעך זיי די ערד
 מיט ווייכע גראָז אונטער די רעדער,
 מיט דופטן פון פרוקטאָווע סעדער,
 מיט הייסן אָטעמען פון פערד.

1 בואלאָ-דערעאָ — א פראנצויזישער דיכטער, איי-
 נער פון די זיילן פונעם פראנצ. קלאסיציזם. (XVII י. ה.).

די פעלדער—ברייט, דאָס ווינטל—הייס,
 ארום איז פול מיט גאָלד פון ווייצן,
 די בלויע בלומען קינדיש רייצן, —
 דאָס הייסט—מ'רייסט איבער דאָ דעם רייס.
 דאָרט ווייטער ארבעט א קאָמביינ,
 ער נעמט אראָפּ מיליאָנען זאנגען,
 פונווייטן הילכט אופ געזאנגען,
 און אלץ אינ העלקייט, אלץ אינ שיין.
 א רויטע פאָן באמ טראקטאָר פלאטערט,
 און קינדער לויפן אָן געשווינד
 מיט שלענג, וואָס שוועבן אפן ווינט:
 „הורא די דריסטע אויגאַטאָרס!“
 שנעל לויפט מען צו: „וואָס איז?.. אהער!..
 — מארוסיע, שנעלער!.. — סטיאָפע, הער!..
 — זיי זיינען דאָ אראָפּגעפלויגן!
 עס פלאמען פענעמער און אויגן.
 דער פליער פאָרעט זיך דערוויייל
 בא דעם מאָטאָר און שמייכלט הארציק:
 „נו, ווייסע-כעוורע, ווייטער שארט זיך!“..
 דער טומל הערט זיך אפ א מייל.

18

עס קומען עלטערע— דריי מיידלעך
 מיט בלויע אויגן (שוועסטער דריי?)—

62

זיי קומען, שטעלן זיך דערבן
 פארשעמט א ביסעלע און פריידיק.
 שוין נאָכדעם קומען מענער אָן,
 זיי פּרעגן רויק און געשעפטלעך,
 צי דארפּ מען עפעס דאָ ניט טאָן,
 צי העלפּן עפעס? (דאָס איז העפלעך...)
 „ס'איז נאָנט פּאראנ א טעלעפאָן?“ —
 פּרעגט דער פּילאָט. — „פּאראנ, אוואדע,
 פּאראנ בא אונדז אינ דער בריגאדע.“
 „איר האָט א שמיד?“ — „נור, יאָ. אנדראָן!“
 „בא אייך איז די קוואדלע דאָ?“
 „פּאראנ. נאָר זאָגט, ווער זייט איר, פּריער.“
 „אנ איבערזעצער. איך — דער פּליער,
 און דער פּראנצויז ארמאנ וואטאָ.“

19

„ארמאנ וואטאָ?“ — „וואטאָ. וואָס איז דענן?“
 זיינ נאָמען מע דערמאָנט — וואָס איז?
 דער גיד דערקלערט: „דער בלאַנדער רין
 זאָגט, אז ער קען אייך אונ ער גריסט אייך.“
 ס'גייט צו דער בלאַנדער רין צו אימ.
 אפּ ברייטע פלייצעס פאלט אן אָפּשיין
 פונ העלער זונ, און פול מיט אָפּשיין
 די אויגן זיינע און די שטימ.

ער גיט א ברייטע ברוינע האנט.
 וואָס האָט וואַס מיט איר צו טאָן דען,
 דער האנט פון אָט דעם מענטש דעם בלאַנדן —
 א ברוינער האנט פון א גיגאנט?
 אונ אופגערעגט, מיט זשעסטן גיכע
 דערקלערט דער ריז: „געלייענט „דאָס לאַנד,
 וואָס ווערט געבוירן אינעם וויכער“,
 און איך מוז דריקן אייך די האנט,
 כימוז דריקן אייך די האנט דערפאר,
 וואָס איך די שלאכטן, איך געפאר,
 איך יענע מוירעדיקע יאָרן,
 האָט איר דערפילט דעם נייעם גוואר,
 וואָס ווערט איך וויי און בראנד געבאָרן.
 איר זינט געשטאנען בא זיין וויג,
 איר האָט פארשטאנען אונדזער ווילן,
 ווייל איר טראָגט אונדזערע געפילן
 איך הארצן פון א באַלשעוויק“.

20

(„איך הארצן פון א באַלשעוויק?
 איך האָב געלעבט, ווי א געוויקס,
 געלעבט אפ שטיקלעך פרעמדע רענטעס.
 געווען א שטיק טאלאנט—פארברענט עס, —
 צי ס'האָבן אנדערע פארברענט —

איך זאָב אַ האַרץ געהאַט — פאַרלענדט.
 אַ לאָזשע אינ, טעאָטר פראַנסעז,
 אַ גייער פּינאַלעטער „ביויק“
 אַ געלער פּאַינטער „אכילעס“,
 אַ ווונטש פּונ אלץ פאַרבלייבנ רויק.
 דערטרונקענ כ'האָב מינ יוגנט-פלאַמ
 אינ פלאַכנ שפּאַס, אינ שורעס לויזע,
 כ'האָב נישטיק אינ אַ זומפּ געפּוּזעט
 אָן פּרייד, אָן בענקשאַפט נאָכנ יאמ...
 איך האָב מיט ביכער זיך געקוויקט
 אונ קליינלעכע רעוּז געשריבנ,
 איך האָב געטראַגנ קרויט אונ ריבנ
 אינ האַרצנ... „פּונ אַ באַלשעוויק“...

21

מע טראָגט אימ צו אַ הויפּנ בלומענ
 אונ איינ בלוי-אויגיקע גייט צו
 אונ בעט אימ אינ קאָלכאָז צו קומענ —
 באַ איר פאַרפלאַנטערט זיך די צונג.
 אונ ער, דער „שטילער פּוקס“ דער גרויער,
 דער פּרויענ-סוינע פּונ טאַלאַנ,
 גייט צו צו איר אונ נעמט זי אָן
 אונ טוט אַ קוש זי לעבנ אויער.

(„זיכ אָפגעוויינט, דו אלטע וווישט,
פארגעסן שוין, ווהיג מע קעמט...“)

22

דער יונגער גיד פון „אינטוריסט“
האָט מיט פארווונדערונג מיט גרויסער
דערזענ: דער גאסט פון גראַנ-פאַרי¹
פארלירט א טרער און ווישט ניט אויסעט,
דערזענ, ווי מטייע ארמאג וואטאָ
דער „שטילער פוקס“, דער מאג איג גרויענ,
שטייט שווער געלענט אפ גראַבנ שטאָק
און קוקט אפ דריי צעפלאמטע טרויענ
און קאָג ניט זאָגנ אלצ „אדיע“,
און האלט איג האנט א הויפנ בלומענ,
און זאָגט, אז ער וועט קומענ, קומענ. —
עס וואָלט דערזענ אימ איצט דיזיע!

23

און נאָכדעם שניידט דער אפאראט
זיכ שנעל ארייג איג העלג גיגענ
איבער דער שטראליקער מעדינע,

1 גראַנ-פאַרי — גרויסער פאריזש (פראנצ.).

וואָס בלייבט און קאָכט פֿון ראַנד ביז ראַנד,
וואָס ווייסט נישט פֿונעם וואָרט „קאָמפּאָרט“
און פֿונעם ערגסטן, שליכטסטן וואָרט —
פֿון „רוי“. עס דונערט דער מאַטאָר,
ער רייסט די לופט, און איז קאָבינע
זיצט שטיל וואַטאָ, און טרערן רינען
באָם זשורנאליסט אַרמאַנ וואַטאָ.

.1937—1935

הערבערט וועלט

I. 1920

אינ טשעמאָדאָן — קאָנסערוון אונ מאנע,
קאָדאָק, פאָרטפלעד אונ א פאָנעמ א געלט.
ער האָט געשאפן הונדערט ראָמאָנען,
הערבערט דזש. וועלט.

פון זײַן קאָטעדוש — אינ קאמינ א פייער —
פון לאַנדאָנער נעפל אינ מאָטקווער גראָ,
מיט איידעלב מיטלייד, ווי אפ א פרעמדער לעווייע,
האָט ער זיכ אראָפגעכאפט אפ א גאסטראָל.

ס'האָט מאָסקווע געקעמפט אונ געפירט אונ געהונגערט,
געווייטעקט אונ מונטערע לידער געזונגען.

ער האָט א קוק געטאָג אלע מוזייען:
„צענעריקט. צעקלאפט. נאָר זייער אונ זייער...“

ער האָט אַ שמעק געטאָגן אפּ די „סטריטנ“:
„צעקלאַפּט. צענעריקט. נאָר זייער צופּרידנ“.

ס'האָט מאָסקווע געברומט ווי אַ הונגעריקע וואָלפּן.
אינ מוזיי האָט געפּרירט אַ ווייסע ווענערע.
אַ! ענגלאַנד האָט „זייער אונ זייער“ געהאַלפּן,
אַז אלץ זאָל דאָ זיין צעקלאַפּט אונ צענעריקט.

דאָרט, אפּ אוקריינע, ווילדעווען באַנדיטן
מיט סרייפּעס, מיט הריגעס, מיט בלוטיקן בראַזשניק.
פאַרשטעקט אינ די לעכער זיצן אונ היטן
אַ ווייסער, אַ פּרעמדער, אַ סאַבאָטאַזשניק.

אַכ! האָט דאָס לאַנד זיכ צעברומט איבער וועגן,
וועגן, וואָס ברענען אינ בראַנד פּונ געשלעגן...

ער האָט געהאַט אַ ליולקע אונ מאַנע,
אַ פּלעד אונ אַן ענגלישן פּאַס, ווי אַ פּעלדו.
שווער, ווי זיין גייווע, די טשעמאָדאַנען,
די בייכיקע גייווע, וואָס גרעפּצט זיכ מיט געלס.
אינ טשעמאָדאַנען — הונדערט ראָמאַנען —
הערבערט
דושאַרדוש
וועלס.

אונ נייגערדיק עטוואָס, דעם שמייכל פארבאַרגן,
נעמט לעניג אימ אופ אינ א שטילן פרימאַרגן.

„אָ, מיסטער לעניג. עלעקטריפיקיישן...
אָ, איכ פארשטיי אָט דעם דראַנג צו די רוימען...
פאנטאזיע דאָס איז מײַן פאכ... איר פארשטייט שוין?
אַבער, אנטשולדיקט מיר, — דאָס זינען טרוימען.

טרוימען. פאנטאזיע. אלץ א פאנטאזיע!
עלעקטריפיקיישן? בא אייכ דאָ אינ אויע?
וועל!... עס קאָג זיין, אז איר טוט אונ וועט טאָג א סאכ,
נאָר דאָס לאנד איז אינ כורוועס... אנטשולדיקט,
כ׳דערמאָגן עס אייכ...
עלעקטערע, איר זאָגט? אָ, איכ מוז זיכ א ווינדער טאָג —
עלעקטערע? נו, יאָ... ס׳וועלן דורכגיין יאָרהונדערטן...

לעניג האָט געשמייכלט.
אינ פענצטער די שטאָט
איז געלעגן אינ פראָסטיקן דרעמל.
גערוישט האָבן טריט אינעם קרעמל,
פונווייטגן האָט ברייט
א ליד זיכ געשפרייט,
א מונטערע ליד ארום קרעמל.

לענין האָט געשמייכלט —
פונ זודיקער ברוסט
האָט דאָס לאנד צווישן ווייטעק און פּינענ
געשוואָרן: עלעקטרע וועט שיינענ!
ס'האָט לענין געוויסט,
ווי דאָס לאנד האָט געוויסט,
די מעכטיקע קראפט; וואָס מיר זיינענ.

לענין האָט געלאכט. עס האָבן די נאכט
געשטורמעוועט לענינס אָטריאדן.
ס'האָט לענין די סאָנימ אין פּאָנעמ געלאכט,
ס'האָט לענין נארָאָנימ אין פּאָנעמ געלאכט —
דאָס פּאָלק וועט באשאפן נאָכ בלוטיקן שלאכט
די קינפטקע עלעקטראדע.

און וועלס האָט גערעדט:
„אין א צוויי הונדערט יאָר...
עלעקטרע... אויב טאָן עס מיט סייכל..."

און געקוקט אפן ענגלישן „נאָווי" האָט קלאָר,
אלס דער אורטייל פונ לאנד און דער אורטייל פונ דאָר,
לענינס
ביטלדיק-שפּאַטישער שמייכל.

א מעטער, א שווערער, אינ מויל — א האוואנע,
 אינ איידעלע קנייטשן — דאָס פּאַנעם זאָט געלס,
 דער אווטאָר פּונ צוויי הונדערט נייע ראָמאנען —
 הערבערט דוש. וועלס.

פּונ זיין קאָטעדוזש, פּונעם בייביקן שרייבטיש,
 פּונ לאַנדאָנער נעפל אינ מאַסקווער העל
 דער ווילנ דעם וועלט-גוירל קלאָר מאכט טרייבט אימ —
 ער קאָג דאָכ אָג זאָרג ניט פארלאָזן די וועלט!

אינ ארבעט, אינ פריידיקע ברויז-קארנאוואלן
 האָט מאַסקווע געשפּילט מיט עלעקטרישע שטראַלן.

אונ זי האָט א פּרעג געטאָג העפלעכ באמ אלטן
 (נו, פּאַרט דאָכ א גאסט) — וואָס זשע מאכט ער, דער אלטער,
 אונ וואָס פּארא טרעפלעכע נייע געשטאלטן
 איצט אינ זיין שרייבערשן מויעכ באהאלט ער ?

ווי איז זיין געזונט, אונ ווי איז ער געפּאָרן,
 אונ וואָס טיער געטאָג, זינט... נו, אָט — פּאר די יאָרן...

„איכ, — האָט מאַסקווע געזאָגט, —
 האָב דאָ ציגל געטראָגן,

געוואקסן, געבויט — זעט, ס'איז פרייד אפ די סקווערן,
און גיב וועל איכ אויכ א מעטראָ שוין פארמאָגן,
און כ'שיינ אינ דער ליכט פונ רובלנאָוע שטערן,
און כ'ווייס ניט, צי זעט איר — פאר איינ איז עס נייעס,
אנטשולדיקט, פארשטייט זיכ — עלעקטרישע פייערס..."

ברייט איז דאָס לאנד צווישן ווייצן געלעגן,
דער לענינשער דניעפער האָט שוימיק געשפרייט זיכ,
דאָס לאנד האָט געשפאנט אפ אספאלטאָוע וועגן,
געשפאנט און געלאכט, און געשיינט, און געפרייט זיכ.

און פולע מיט ברויט די קאָלוירטישע שיייערס,
און פול מיט געלעכטער — די גאסן און דאָגן.
דאָס לאנד האָט געשיינט אינ עלעקטרישע פייערס,
און וועלס האָט געשווינגן א ביסל צעטראָגן.

ער האָט גערייכערט א גראָבע האוואַנע
צעטראָגן געקוקט אפן לאנד אפן העלס,
אינ טשעמאָדאנען — הונדערט ראָמאנען —
הערבערט
דושאָרדוש
וועלס.

און נייגעריק עטוואָס, דעם שמייכל פארבאָרגן,
נעמט סטאלין אימ אופ אינ א העלן פרימאָרגן.

וועלס איז געזעסן געליימט אינעם קראגן,
העפלעך מיט ענגלישער ווירדע געשטיקט זיך
און איידל געפרעגט די צעטרעגנע פראגן —
פארשטייט איר, ס'כארנעמט אימ פון קאסמאס דער שיקואל...!

ס'האָט סטאלין געענטפערט מיט רויקע ווערטער,
דאָס לאנד האָט גערוישט און די צייט איז געפלוניגן,
און ס'האָט ניט באמערקט גאָר דער גאסט דער געערטער
דעם שטייכל
איז סטאלינס פארזשורעטע אויגן.

און וועלס איז געזעסן — א גייוועדיק זעמדל,
א נודניק א גאסט אפ א יאָנטעו א פונעמדן!

סטאלין האָט געלאכט.
איז בלי און איז פראכט
האָט דאָס לאנד זיך אין פענצטער באוויזן.
ס'האָט סטאלין די סאָנימ איז פאָנעם געלאכט,
ס'האָט סטאלין נארָנימ איז פאָנעם געלאכט —
דאָס פאָלק האָט געשאפן איז מי און איז שלאכט
א לעבן פון גליקלעכע ויזן.

סטאלין האָט געלאכט.
איז לאַנדאָנער גראָ.

וועט וועלס נאָכדעם בעבענ אונ שוימענ,
אז ס'איז בלויז א טרוימ דער מאַסקווער מעטראָ —
ער איז דאָך א מיוונ אפ טרוימענ...

נאָר דער מאַסקווער מעטראָ
איז שוינ ליכטיקע וואָר,
ס'איז שוינ וואָר אונדזער שוונג אינ די הייבנ.

אונ געקוקט אפנ ענגלישנ „נאָווי“ האָט קלאָר,
אלס דער אורטייל פונ לאנד אונ דער אורטייל פונ דאָר,
סטאלינס
ביטלדיק-שפאָטישער שמיכל.

מענדעלע

איך האָב געריטן היינט איך האַרבסטטיק-העלן וואַלד,
און מיך האָט דאָרט געטראַפֿן אַ געוויטער.
ס'האָט בליצ געבלאַנקט און דונער האָט געקנאַלט
און ביימער האָבן גויסעסדיק געציטערט.

די וועלט געווען איז גרויזאַם-שיינ און גרויס.
פאַרביי זיינען געפּלויגן מיט אַ שנעלקייט
לילאַווע סאָפקעס, פּול מיט העלן ברויז,
און ווילדער וואַלד — איינן ברויזנדיקע העלקייט.

דערנאָך, ווען דער געוויטער איז אוועק
און רויק-בלוי און קלאָר איז אלץ געוואָרן,
האָט פּריש פאַר מיר צעשפּרייט זיך אָט דער וועג,
ווי אויך ביז מיר איז מען אַ סאַך געפּאַרן.

אַמאָל, אַמאָל געגאַנגען זיינען דאָ
פאַרוואַקסענע און מידע קאַטאַרושאַנער,

און הארטיזאנער פונעם נאָנטן דאָרפ, און איבערוואונדערער ביראָבידזשאנער.

ס'איז ברייט דער וועג אינ שטאָט ביראָבידזשאנ!
מאשינעס שנעלע לאָזן איבער שפורן,
באקאנטע פוסגייער דאָ שטעלן זייער שפאן,
וועלאָטיפעדן לויפן, ס'פאָרן פורן,

און גרענעצלער דאָ פאָרן צום אמור,
און א קאָלויריטניק פירט דאָ ווייץ צום זייען,
און קינדער לאכנ אפ א גרויסער פור,
און בינשטאָקן באמ וועג אינ ענגע רייען...

עס האָבן פרישע טראָפנס נאָכ געבליט
אפ גרינע צווינג און אפ ווייטער קאָרע.

.....

שטיל גרילצט א פור.

עס פאָרט אפ איר א ייד.

שטיל פאָרט א ייד — א ייד א מויכער-ספאָרימ.

דער ייד טרייבט אָן דאָס בידנע פערדל שטיל
איבער די ווייטע אוקראינער לענגען.
דער שאָטן פונעם פערד זיכ אפ די ווייצן שלענגלט.
ס'גייט דורך פארביי אן אומעטיקע מיל.

ס'גייט דורך א דאָרפ. די לאנגע שמאַלע שאַטנט
זיב לייגן אזוי טונקל אינ ז'ער לענג.
ס'גייט דורך דאָס פעלד. די ערד ווערט שווארצ און ענג,
מיט מיסט און ברוד פון דויעטלאנג פארשטאָטן,
מיט מיסט, מאצייוועס, האַפענונג און קרענק.

דער הימל ווייב, ווי א מעדווע,
זיב קלעפט אָן יענעם ווייטן וואלד.
איז טו א קוש די וועלט-מעווע
און גיי ארויס, די טיר צעפראלט,
און טו א כאפ דעם ווינט באמ פאלד,
און קריכ אריין דעם וואלד אינ בוועם.

נאָר ס'פערדל זאָגט: רעב ייד, ווארט אָפ.
גיי לויפ, גיי פלי, ווען ס'בלייבט דער אָבער.
אז אָבער — האָסטו ניט קיין האָבער,
און אָבער — היי איז אויב ניטאָ.

מיט ספאָרימ קאָן מען אויוונס הייבן,
דעם מאָגן הייצט מען נאָר מיט היי.
א סוואַרע גאָר — דער וועג פארדרייט זיכ —
מע זאָל זיכ אומקערן אהיימ.
עס באקט א זון. עס צוקט א פלייצע.
און ס'פאלט א גרויסע טרער געהיימ.

די וועלט איז פול מיט פלינא און מיסט,
און ווען דערדו נאָך פלייצעס צוקן —
איז ווער זשע ווייסט דעם טאמ פונ צוקונפט.
דו לאכ כאָטש אָפּ פונ דעם, וואָס איז,
פונ דעם, וואָס איז אזוי-אָ פול
מיט באָד, מיט ליאדעם און מיט שול,
מיט סעדעכעס, מיט לאנגע צינגער,
מיט וואסערפירער, בוינדן, קעצ,
מיט בלינדע פידלער, בלינדע זינגער,
מיט פיס אפ געבן גוט א זעצ,
מיט הענט אפ ווייזן מיט די פינגער.

און וויפל דאָרשט נאָך א ביטאָכנ,
און וויפל וויי אינ אורוואָרט „צאָרעס“,
און שווערע מ דבער-ווינטן פאָכנ
אינ איימע פונ א ווילדן כנאָס.
און וויפל שרעק אָן דעק אָן מאָס
מיט צארטקייט אונטער הויט פארשטאָכנ.

און ס'פאלט א טרער. און שווער איז דאָס געמיט.
און ס'קרימט דאָס מויל זיכ — וויינען אָדער לאכנ?..
שטיל גרילצט א פור,
עס פאָרט אפ איר א ייד,

שטיל פאָרט א פּוּר אפּ בענקענדיקע שלאכנ.

.
איך האָב געטאָן א טויב דאָס הייטע פּערד
דורך ברייטנ וועג, דורך ערשט-געלייגטע בויקלעך
און כ'האָב דערפילט — ניין, מער — איך האָב דערהערט,
כ'האָב אָנגעטאפט, דערזען, אז איך בין גליקלעך.

1935

★

דער דער

שטאָלץ

מיר זײַנען קינדער געווען פון פינף און ביז פופצן יאָר.
אינ פלאקער פון סרייפּעס דער הימל געלעגן איז רויט.
אפן פּראָנט זײַנען טאטעס געגאנגען א פּאָר
נאָך א פּאָר
און טריט האָבן איבערן ברוק געקלאפט ווי טרוקענער
שרויט.
שטיל האָבן טאטעס געקושט אונדז די צעפּאטלטע האָר
און פּוסטע פּאַטראָנעס געשענקט, און— אוועק, און—
אפּ טויט.

מיר האָבן דען, קינדער, געוויסט זייער אייביקן שמערצ-
לעכע האס?
מיר האָבן דען, קינדער, באַגרייפּט זייער ענדלאָזן
ריינעם פּאַרלאַנג?..
מיר האָבן געשפּילט זיך מיט פּוסטע פּאַטראָנעס, באַוווּן-
דערט דעם מעשענעם בליאַסק,

באוונדערט דעם מעשענעם בליאסק און דעם טויבן
געקלאנג.
פאר אונדז זיינען טאטעס געפאלן בא שוועל פון צא-
ריציג און ספאסק,
און וועגן אונדז איז געווען זייער שטערבלעכער לעצטער
געדאנק.

לענינס מארק צוליב אונדז האָט אינ ריזיקער ארבעט
געברענט,
סטאלינס ווי צוליב אונדז האָט אינ קאטאָרגע-שוידער
געגליט,
— קינדער דערוואקסן געוואָרענע, זעט אָט דעם שטאַלצ ניט
פארשווענדט!
זאָל גרויס זיין דער הערלעכער דאנק, זאָל ברייט זיין די
זיגרניכע ליד,

און ווען עס וועט שלאָגן די שאָ,
זאָלן פולע פאטרָאָנעס
א בלאַנק טאָג אינ אייערע הענט!

יאַנטעוו

מיר האָבן זיך פארזאמלט — דער יאַנטעוו איז גרויס
און די שטרעקעס די זוניקע לאבן.
מיר זיינען אין מעכטיקע רייען ארויס
אנטקעגן די וועגן און שליאכטן.

סטאַליערס פון פארבאנד! מאכט א ריזיקן טיש,
א טיש פון דער ארקטיק ביז דניעסטער.
יעגער און פישער! שטעלט פלייש און שטעלט פיש,
סעדער! זאָלן בלומען הינט שיינ זיינ און פריש!
ווירטוואָנן, זאָל ווערן אַן אָרקעסטער!
פון מאַסקווע ביז כאַבאַראָוסק און פון קיעוו ביז פּאַמיר
לעבן זאָלן מיר און שאַפן זאָלן מיר!

דאָס פייער גליט, דאָס רויטע פייער פליסט,
עס גיסט זיך ארץ אין אויוון אין מארטענער!
איז שנעל מיט צוואנג דעם בלויען פלאם פארשליסט,
און קלינגען זאָל די ליד פון שטאַלצע מענער.

אינ טאָקער-ווערקשטעלנ דעם שארפן שטאָל פאָרמיר —
לעבנ זאָלנ מיר אונ שאפן זאָלנ מיר!

פונ קי גייט ארום א מילכיקע פארע,
די נאכט איז טיפ — א שטערנדיקער טהאָמ,
די טראקטאָרס זשומענ מיט א ברויזנדיקן ליארעם,
די זאנגענ פאלן אינ א ברויזנדיקן שטראָמ —
טאָ לעבנ זאָל דער גליקלעכער קאָלוירטניק,
אונ לעבנ זאָל דער בראווער אגראָנאָמ!

עס פאלט א נאכט, א זעגל-שכונע פליט,
דער ווינט איז טאבאק-שארפ אונ ברוסטנ-שטייפ אונ פריש,
פראָזשעקטאָר-שיינ פליט אופ אפ הויל אפ בלאסער.
איז לעבנ זאָל דער טרייבער פונעם פליט!
אונ לעבנ זאָל דער שלאָגלער פונ די פיש!
אונ לעבנ זאָל דער שלאָגלער אפן וואסער!

אונ ווי די הייב איז ראכוועסדיק אונ בלאָ,
אונ פול מיט רויש פונ קינפטיקע פאָעמען —
איז לעבנ זאָל דער העלדישער פילאָט —
מיט שארפן אָדלערישן בליק פונ אונטער ברעמען!

אפ ווייסנ שליאכ דורכ שנייקן זאוויי
די ווייסע טייגע-טיפ מיט כייזשע שווארצאפּלען.

די פיקטלעכ זילבערנע... א שאָס! ס'איז רויט
דער שניי

אונ בלויע פעלנ שימערנ אונ צאפלענ.
טייגא איז ברייט,
דאָס ביקסנ-מויל איז ברייטער —
איז לעבנ זאָל דער שלאָגלער דער פארנרייטער!

אינ קאבינעט איז העל אונ ברייט אונ קלאָר,
די מאפעס זיינענ יאמיש-ברייט אונ בלאָ,
אפ דיִאגראמעס — רעגנבוונט שטייגנ,
אפ מאפעס — ערד, אפ מאפעס — אונדזער לאנד,
אונ אלץ איז קלאָר אינ אָט דעם שטרענגנ שווינגנ —
איז לעבנ זאָל דער שלאָגלער פונעם פלאנ!

זאָל לעבנ דער שאכטיאָר אונ דער טעקסטילער,
דער בעקער אונ דער דיכטער אונ דער שמיד.
פונ שווארצנ יאמ
בין אָקעאנ דעם שטילנ
לעבנ זאָלנ מיר אונ שאפנ זאָלנ מיר!

די בלומען פון ברענטא

«... Ich sehe wieder den blauen
Fluss und die marmornen Paläste
und die schönen Frauen-und
Mädchen esichter und ich
singe ein Lied von den
Blumen der Brenta».

H. Heine. Das Buch Le Grand

... איך זע ווידער דעם בלויען טייך
און די מארמאָרנע פאלאצן און די שיינע
געזיכטער פון די פרויען און מיידלעך
און איך זינג א ליד וועגן די בלומען
פון ברענטא.

היינע דאָס בוב זע גראַן.

פון אש שטייען אופ און צו אלעמען קומען
די טרוימען, אפ שייטערס פארברענטע,

איר זעט דאָכ! —

מיר קלייבן די זוניקע בלומען,

די בלומען,

די בלומען פון ברענטא.

אזויווי מיר שפאנען,
צעפראלן זיך ווייטן
מיט גאָלד פֿון די זוניקע טויערס,
און ווייסע פּאלאצן פֿון אלע פֿיר זייטן,
און גליקלעכע מענער און פֿרויען...

אינ דופטן פֿון לאָרבערס,
אינ שיינען פֿון מירטן
קומט אָן שויג א קינדהייט א גרינע,
א קינדהייט א גרויסע, א פּארביק-קאָלירטע,
אָן אייפער, אָן גיץ און אָן קינע.

און פֿונעם ריינעם און גרויסן געוויטער,
פֿון טיפע, פֿון ערדישע שיכטן,
וואקסן די פֿרעכטיקסטע קאָמפּאָזיטאָרס,
וואקסן די איידלסטע דיכטער.

מיר וועלן שאפֿן פּאָעמעס, ווי בויער
מיט גאָלדענע עפל פֿון טענער,
שטאָלצע, אזוי ווי די אלטע רוימער,
נאָר א ביסעלע קליגער און שענער.

גרויסע, אזוי ווי די אלטע גריכן,
נאָר רייכער און רייפער און מילדער.

מיט פּרעכטיקע סטאַטועס, זעלטענע ביכער
און פּאַרביקע אייביקע בילדער.

אונ ס'רופּן די ווייטן, —
מיר גרייפּן, מיר קומען,
מיר — טרוימען, אפּ שיטערס פּאַרברענטע...
איר זעט שוין?
מיר קלייבן די זוניקע בלומען,
די בלומען,
די בלומען
פּונ ברענטא...

אונדזערע באַבעס

צי בא דער וואָלגע, צווישן רויש פון זאנגען,
צי אינ אזא מינ אָוורוטש צי וואפניארקע,
די טעכטער פונעם פאָלק מיט צעפ מיט לאנגע
געבוירן זינ — געבענטשטע באַנימ שטארקע.
אונ ס'וואקסן זינ אינ שווערער מי אונ עלנט —
געזונטע, שווינגנדיקע, פעסטע, צארטע זינ.
דאָ ציילעמען זיכ מאמעס, אז די זינ זאָל באַרניט פעלן.
דאָרט בענטשן מאמעס ליכט — צו אויסקויפן די זינד.

דאָס ווייטע גרעט — ניט קלאָרע ווייטע פליאמעס,
עס עמקט דאָס גרעט מיט זיינ אונ רויטע הענט,
אונ בא דעם אויוונ, וואָס אינ טונקל ברענט,
זיי שטייען — ליבע, זייער צארטע מאמעס.

זיי קוקן מיט אזא מינ וויי, די מאמעס:
ווען וועט די אויסלייזונג שוין קומען, ווען?

ניטאָ קיינ אויסוועג פֿונ די גרויע דאלעדאמעס,
א גרויסע וועלט פארשטעלט מיט ענגע ווענט...
די מאמעס קוקן אינ די רויטע פלאמען,
וואָס ברענען ברעכנדיק די פֿייער-רויטע הענט.

אַט קומט דער זון — א שטיקל ברויט אפגיכ
און ווידער אינ פאבריק — ביז שפעט און ביז שאַרענ.
און שטיל ווערט אלץ ארום — דאָ בענטשן מאמעס ליכט,
און דאָרטן מאמעס פאר איקאָנעס קניען.

עס וואקסן זינ ווי דעמבן און ווי טאנען —
פארשקלאפטע באלעבאטימ פונעם לאנד.

זיי האָבן ניט געוואסט נאָכ,
אז בא וואָלגע האָט א יונגער מענטש — אוליאנאָוו
דעם קאָפ פארבויגן איבער קארל מארקסי א באנד.

שווימענדיק איבערן דניעפער

ווי א זינגענדיקע כוואליע כ'לאָז זיכ שווימען,
ווי א כוואליע פונעם ווייטן טייכ אמור.
און פון אלע טייכן הער איכ שטימען,
און פון אלע יאמען דאָס געבורט.

כ'הער דעם קלונג פון וואָלגע-טייכ פון בונטן
און דעם ברומ פון שווארצן יאמ דעם גריין.
אלע טייכן זיינען ענג פארבונדן
אינאנ אן אייביק פליסנדיקן קריין.

און איכ גריס די פליינען און די סעדער
און די הענט די דאָרשטיקע איכ שטרעק
צו די יונגע פעלדער אמורזעטער,
צו שעוטשענקאָס דענקמאָל אפן ברעג.

ס'זינגען הערצער דאָ אפ ברעגן בונטע,
יעדעס הארץ, ווי באמ אמור, געטריי אין.
אלע הערצער זיינען ענג פארבונדן
אינאנ אן אייביק זינגענדיקן קריין.

אונדזער ערד

וויפל שטראלן וויפל ווייכע,
וויפל שיינ,
ניט געבליבן איז קיין זייכער
פונעם פיינ.
און פאנפארעס העלע שאלן
מוטיק, לאנג.
וויפל גוורע, וויפל שטראלן,
וויפל קלאנג.

איך פאל צו מיט שטרענגע ליפן
צו מיינ ערד —
זי האָט דאָך מיט קראפט און ליבע
מיך גענערט.
און דאָס הארץ פון צארטקייט פול ווערט
און פון גליק,
וואָס ס'איז טרוקן אונדזער פולווער,
שארפ דער בליק.

כ'גיי ארויס אפ אירע לענגענ —
דאָרטנ בליט.
אונ מיין טאט וועל איכ איר ברענגענ
אונ מיין ליד,
אונ מיין פריינטשאפט, אונ מיין טריישאפט,
אונ מיין גיר,
אלדאָס גרעסטע, אלדאָס בעסטע, —
אלצ פאר איר !

הינטער דער טיר

נאָכ די מירעוודיקע שטעט
זעט איצט אויס דיין פּאָנעם אנדערש.
כ'האַב געבראכט דיר ווייסנ לאַנדיש
און צעוואָרפן אפּ דיין בעט.

כ'האַב דיך קיינמאָל נישט געפרעגט,
האַסט מיך ליב אזוי צי אנדערש,
כ'האַב געבראכט דיר ווייסנ לאַנדיש —
וואָס זשע פרעגסטו אפּ מיין וועג,
ווי איך האָב אַרומגעוואַנדערט ?

כ'האַב געלאָזט הינטער דער טיר
שטויב פון אלע מיניע וועגן,
הורבעס שניי און טראָפנס רעגן
און מיין בענקשאפט נישט נאָג דיר.

בארקאר אָלע

זינגען כוואליעס, פלאפענ כוואליעס
אזוי צערטלעכ, אזוי טויב.

Мы на лодочке катались
Золотистой, золотой...

מיינע וועסלעס זינגען שטארקע
פול מיט קראפט, פול מיט דראנג,
לויפט פארביי א שווארצע בארקע
און פארשווינדט, ווי א געדאנק.

ס'איז א זעגל דורכגעפלינג
און די כוואליעס פליעשטשענ שטיל,
און א גרויסער ווייסער פויגל
בא מיין רודער טוט א שפיל.

ס'איז א זעגל דורכגעפלינג
און אַט פיל איך און מיר דאכט:
כ׳זע באמ רודער דינע אויגן,
דינע אויגן אינ דער נאכט.

אַקטיאבער

ס'איז אלץ אינ גאָלד—די וועלט, דער הארבסט, דאָס היימלאנד.
די פורפור-רויטע סאָפקעס ליגן שטומ.
איך בין היינט עפעס בעסער, ווי געוויינלעך.
און שענער, איידער אלעמאָל, ביסטו.

אפ שטרעקעס ווייטע, ווען עס קומט אַקטיאבער,
דאָס רויטע גראָז ווי שוימ ווי העלער שלאָגט,
און ס'זינדט, ווי וויינ, דאָס הארץ—אַן מינדסטן שלאבער,
באפרייט פון אלץ, וואָס צווייפלט און וואָס פלאָגט.

געליבטע, ס'ווערט דער הימל פּיאָלעטער,
ס'איז אָנגעטאָן די וועלט אין רויטן גאָלד.
ווי ס'וויל א בוימ דערפילן זיינע בלעטער,
אזוי האָב איך דיך זעען היינט געוואָלט.

פארגעס פון אלץ, וואָס איז נישט שיינ און קליינלעך,
נעמ איינ דעם דופט פון אלץ, נאָך וואָס דו גארסט.
ס'איז אלץ אינ גאָלד—די וועלט, דאָס הארץ, דאָס היימלאנד—
איך רייפן גאָלד פון שטורעמדיקן הארבסט.

* * *

אינעם טויער פון די ווייטקייטן אין רונדן
ביסטו איצט, מיין גאלדענע, פארשווונדן.

איך וועל זוכן דיך אין יעדע אויגן,
וועלכע וועלן מיר אנטקעגן קומען,
אינעם יאמישן דעם ווייסן פויגל
און אין דינער לויטערקייט פון בלומען,

און אין זון-שטראלן פון יעדן פרי-באגינען.
און איך וועל דיך קיינמאל נישט געפינען.

און ס'קאָן זיין — צו וואָס איז דער באדויער?
עפּשער איז עס גוט געווען — אוועקגיין?
עפּשער וואָלט איין רעגע בלויז געדויערט
יענע העלע ווונדערשיינע רעגע?

אלץ קאָן זײַן, וואָס טויג דאָ די נעוויִעס,
ווען ס'איז הייס פֿון טרערן בא די וויִעס.

האַסט געקוקט אין מײַנע אויגן - פֿלאמען
מיט א ריינער שטרענגקײט פֿון א ריכטער,
האַסט געהערט מיך בעסער פֿון א מאמען
און גערעדט מיר שענער פֿון א דיכטער,

ביידע יונג און ביידע אומגעדולדיק,
ביידע טויב און שטומ און גאַרניט שולדיק.

איך, דער נאר, האָב פֿונקט ווי אין א כאַלעם
דיך פֿארלאָרן דאן, מײַן טויב מײַן שטילע.
דאָס איז דאָך מײַן שוידערלעכע קלאַלע,
וואָס כ'געווינ, פֿארלירנדיק אפֿילע, —

לידער, בלויע לידער, שטראלנדיקע קווייטן —
פֿון מײַן אומעט, פֿון מײַן בענקשאפט, פֿון מײַן ווייטעק.

* * *

גרינע אלייעס פארנעפלטע סאָסנעס
וויגן זיך שלאַנקע,
מיט כאַלעם מיט גרינעם פארהאנגענע.
דאָס זיינען פּרילינגען, גאָלדענע וועטנעס,
וועסנעס, אפּ אייביק פארגאנגענע.

גייען מיר, פּרײַנט,
שפּאַנען מיר, פּרײַלעכע דורכגייער,
דורך גרינע אלייעס פארגאנגענע פּרילינגען,
אונ מיר גארן נאָך פּרילינגען נייע
אונ זיי קומען אָן,
גייען דורך אונ — נײַטאָ.

קוקן מיר אומ זיך, די פּרײַלעכע דורכגייער,
פּײַערלעך-ערנסטע, שטילינקע:
גרינע אלייעס פארנעפלטע סאָסנעס,
שלאַנקע אלייעס פארגאנגענע פּרילינגען...

סטאנציע לאזא¹

אינ יענער רעגע,
ווען מע האָט סערגיי לאזאָ געשלעפט צום אויוונ,
און ס'האָט דער ווידערקאָל פֿונ דער מינוט
צעהילכט זיך איבער מיזעכדיקע שטרעקעס,
ווען בלוט האָט שווער פארפלייצט
סערגייס פארפֿיניקטע, נאָך לויטער-בלויע אויגן —
איז וואָס האָט ער,
סערגיי,
געטראכט אינ יענער רעגע?

און ווען אינ דער מינוט דער לעצטער
האָט סערגיי לאזאָ געהערט דאָס העטלעכע, דאָס
הענקערישע סאָפּענ

¹ סערגיי לאזאָ — א באַזשעוויק, אן אָנפירער פֿונ די וויטמיר-
רעכדיקע פארטיזאנער, וועלכע די יאפאָנישע אינטערווענטן האָבן פאר-
ברענט אינ א דאָקאָמאָנטיוו.

פון יאפאָנער אָפּיצערן,
איז וואָס האָט ער געטראכט, סערגיי,
איז יענעם אויגנבליק
דעם בלוטיקן און שווערן?

און ווען סערגיי
האָט איינגעקלאמערט איז פּאַרענטש
דעם לעצטן קראמפּ פון זינע נעגל
און האָט דערזען פאר זיך דעם גלוט
פון פייערדיקע שטראַמען —
איז וואָס האָט ער געטראכט
איז יענע שוידערלעכע רעגעס
אפּ אָט דער סטאַנציע,
וואָס איצטער טראָגט זיין נאַמען?

זאָל זיין געבענטשט די בלויע שיין פון אויגן פון סערגייס,
די שיין די גרויסע און געטרייע,
די שיין אָט די דערגאנגען איז צו אונדז
און צום יאפּאָנער ארבעטער צום פּראָסטן.
זאָל דריי מאָל זיין געבענטשט די שאַ,
ווען ס'וועט דאָס פּאָלק
אראָפּדרייען דעם גאַרגל פונעם רויבער סאַמוריער,
וואָס האָט אפּ אונדזער ריזן-גליק
זיך כּוצפּעדיק פּאַרמאַסטן!

און אינ דער שלאכט
וועט פון דער שיינ אָט דער
דאָס הארצ דערמונטערט ווערן,
און מיר וועלן זיך לאָזן מיט א ליד
אונטער דער פירערשאפט פון דרייטע קאָמאנדארמענ.

און טאקע וועגן דעם האָט דאָך געטראכט סערגיי לאַזאַר
אינ יענעם אויגנבליק
דעם בלוטיקן און שווערן,
ווען אימ האָבן געשלעפט צום גליַענדיקן פּייער-מויל
צעישעטע יאפּאָנישע זשאַנדארמענ.

1938

פרימאָריע

אָט דער קאנט איז מיר ליב און איז טייער,
ווי מיין יוגנט, וואָס דאָ איז איר היימ.
ס'האָט דער קאנט זיך בא טיכט פארטייעט
און איז טייער פארשטעקט זיך געהיימ.

אפ די בערישע גרינע געלעגערס
ווארפט לעוואָנע א געלבלעכט רויב
און צו שטראַמיקע יאמישע ברעגעס
קומענ לאקסנ צו לייגן דאָס רויג.

און די יעגערס בא איינזאמע שייטערס
שפרייטן אויס זייער זילבערנע רויב,
און זשעג-שעג-זוכער וואנדערנ ווייטער,
ווי פארקישעפט איז דראנג נאָך א טרוימ.

נאָר די ווייטע, די היימלעכע ריאָלקעס
ווערן פול מיט א ראשיקן טאָג,

און די גרינע צעפלאַסענע וואָלקנס
שווימען אָן דאָ פֿון וולאדיִוואָסטאָק,

וועלכער האָט מיט א בלוט-שארפער הַע,
מיט אנטענעס פֿון ראדיאָ-פלאַמ,
ווי א טיגער ווי אַן אוטוריִער
זיכ געשטעלט בא דעם ראנד פֿונעם יאמ.

און ווען דאָ אינעם האפֿן-געוויטער
טוען יונגע א זונג וועגן זיג,
טוט כאַנסיו און כאַקידאָ א ציטער,
און שטאַט טאַקאָ טוט זיכ א וויג.

אפ די ברייטן די שטורעמדיק-רייפֿע
קוקן סאַנימ פֿאכדאַניש-פֿארגאפט,
און ס'ווערט שטומ סאמוריִישע גיזוע
בא דעם בלענד פֿון סאָוועטישער קראפט!

פּרילינג

עס זײַנען געקומען די שטאַרכן,
דער הימל איז ווארעם און גרויס.
די קלאָר-ווייסע פליגל צעוואָרפן
אַראַנזשעווע שנאַבלען—פּאַרויס,
מיט יונגן, מיט וועסנישן כּאַרכל
אפּ אוראלטן וואלדישן ברויז —
אזוי קומען אָנעט די שטאַרכן.

עס זײַנען געקומען די שוואלבן,
ווי שטיקעלעך ערדישע גרוי,
און פיצעלעך גאַלדענעם שטרוי
זיי טראָגן צו נעסטן צו האלבע.
אפּ העלן אפּ וועסנישן שטראל-באנן,
אפּ אומזיג פונ נעסטישן בוי —
אזוי קומען אָנעט די שוואלבן.

און אָט קומען אָנעט די מענטשן
אינעם העל-גרינעם בלענד פונעם וואלד.
און שייטערס זיך האָבן צעברענט שוין,
און אויגן זיך האָבן צעשטראַלט.
און פול ווערן שטרעקעס מיט בענטשונג,
און היימלעכע ווערן זיי באלד —
אזוי קומען אָנעט די מענטשן.

אזוי וועט מען דערציילן

און אָט — אינמיטן פונעם וויי און העפקער,
אינמיטן פיין, פארלאָרנקייט און בראַנד
האַט זיך אַ הייב געטאָן אין בלוטיקע געפעכטן
דאָס הערלעכע, דאָס ווונדערלעכע לאַנד.

דאָס לאַנד געוואַקסן איז אין צייַן-קריץ און אין וויי,
דאָס לאַנד געשטיגן איז אין שטראַלנדיקן ווונדער,
און האָט אינמיטן בלוטיקן זאוויי
באפארבט מיט זון פון פּרילינג דעם יאָרהונדערט.

ניט סיערשטע לאַנד פון שטאָל און פון טשוהונ,
ניט ווונדערפראַכט פון גאָלדן-האַרבסטן שפעטע —
דאָס לאַנד געוואָרן איז אַ שטיק מיט זון
אפּ אונדזער מידער און פאַרפּיניקטער פלאַנעטע.

ווי שטרענג זי איז געווען. ווי שטרענג און צאָרט.
ווי שייַן די ליבע איז געווען, ווי הייס די סינע,

ווי ווייכ זי איז געווען אונ שרעקלעך הארט,
די דאָזיקע צעשטורעמטע מעדינע.

זי האָט מיט היצ אונ קאלטקייט פון א שווערד
די אלטע ערד אפסני גענומען קנעטן.
זי האָט פארוואנדלט אונדזער העלע ערד
אינ איינער פון די פריילעכסטע פלאנעטן.

אונ איצט, ווען גאנצע ערד זיך טרינקט אינ רויטן גאָלד
אַן וויי, אָן שרעק, אָן בלוטיקע פארדראָסן —
דערמאָנט מיט צערטלעכקייט, מיט זויבער-ריינעם שטאַלצ
דאָס בלוט,
וואָס איז פאר אייך געווען פארגאָסן.

אונ טוט א קוק, ווי העל, ווי אומגעוויינלעך,
ווי ווונדער-בלוי דער גרויסער הימל קוועלט.
אונ ס'זינגט צעווישן שטערנס אונדזער היימלאנד —
די פריילעכסטע פלאנעטע אפ דער וועלט!

★

ביראָבידזשאַנער לידער

די ליד וועגן דעם ערשטן דעקרעט

אַט די ערד איז געווען אזוי ווילד, אזוי רייכ,
אזוי הארב איז איר בלענד ניט באהערשטן.
אַט די ערד איז געלעגן באמ ריזיקן טייכ
און מיט ציטער געווארט אפן ערשטן.

אַ, ווו איז ער, דער ערשטער? באמ ברעג פון אמור
האַבן דערפלעך געקלעפט זיך, ווי שוואלבישע נעסטן,
און אינ טיפ—נאָר טייגא אָן א וועג, אָן א שפור—
א פארבאָרגענע, הוילע און אוראלטע פעסטונג.

אַ, ווו איז ער, אַט דער, וואָס ט'א נעם טאָן אינ פויסט
אַט דעם פלאַנטער פון וואָרצלען און צווייגן קודלאטע,
אַט דעם ווינט, וואָס אפ בלאַטעס צעוואָרפענע ברויזט,
אַט די הויל, וואָס אפ שטרעקעס פארפענטעטע פלאטערט;

אָט די מיידלשע גרינקייט פונג ראנד אונג ביז ראנד,
אָט די טייכנ אונג טייכלעכ, וואָט ברומענ אונג כליניענ? ..

.....
(אינ מאַסקווע, אינ קרעמל, האָט אינ דער האנט
גענומענ די פענ דער כאווער קאלינינ.)

עס רייסנ זיכ אויצרעס פונג דר'ערד—גאָלדנ זאמד,
רויטער מארמאָר אונג קוילנ אונג אייזנ אונג בלומענ.
אָ, ווו איז ער, דער ערשטער, וואָט וועט אומפארזאמט
אפ די בלוילעכע שטרעקעס א מעכטיקער קומענ,

דערהערנ אָט דאָ, וואָט די ווייטעניש רעדט,
פונג טיפנ דעמ גאָלדשטראַמ פונג אויצרעס א טרייב טאַנ.

.....
(ס'איז אונטערגעשריבנ דער ערשטער דעקרעט,
קאלינינ לייגט אָפ די פענ אפנ שרייבטיש.)

די ליד פון צוויי טראקטאָריסטן

דורך פעלדער פון לאנדיש, דורך וואלדישער ברויוונג,
דורך זומפן, דורך ווילדעניש נאקעטער,
מיר האָבן באוועגט זיך, מיר האָבן געפויזעט
אפ א נייעם א גלאנציקן טראקטאָר.

מיר האָבן די וויינטרויבן ווילדע געריסן,
מיט בענזין און מיט טוי זיך געוואשן.
מיר האָבן פארלאָרן זיך, צוויי טראקטאָריסטן,
אינ טויבע אינ טייגישע ראשן.

ארום איז א כוישעכ. ניט ווערן קיין ווילדע,
איז פלעגט מען מיט ביימער פארברענגען.
און טייגישער שוידער עס האָט אונדז פארהילט דאָ
מיט אוראלטער שיינקייט מיט שטרענגער.

דער מאַטאָר האָט גערוישט און צעקלאפט די לעגענדע
פון שטומע פון טייגישע ווייען.

און פלוצעם — אָט דאָרט, באַ דער וואַלדישער ענדע
דערהערנ מיר ווילדע געשרייען!

עס האָבן זיך מענטשן צעשרייען אין יישעוו
אפּ ראַנד פּונ דער טייגע דער שטילער:
פאַר זיי

האָט דער וואַלד זיך צעשפּאַלטן —
און צווישן

ארויס איז אזוי ווי אַ שרעק, ווי אַ קישעפּ
אונדזער זעכציקער-קראַפט קאַטערפּילער.

און נאָכדעם: „אַנטלויפּ!“
מע פאַרשווינדט הינטער שטאַמען,
פּונקט ווי ס'איז גאַרניט געווען דאָ.
זיי וואַלטן שפּעטער געשאפּן, מיסטאַמע,
אַ מאַדנע אַ נייע לעגענדע.

נאָר ס'האָט דער מאַטאָר אָט דאָס שווינגן צעריסן —
ווי ווייט איז די צייט שוין אַצינדער!
און ס'לאַבן צו אונדז, צו די צוויי טראַקטאָריסטן,
די גליקלעכע פּרויען און קינדער.

דאָס לידל וועגן דער סטאנציע טיכאָנקע

אַט די בערג און פליינען
זון פארפלייצט אינגאנצן...
געווען איז דאָ א קליינע
מיזרעכדיקע סטאנציע.

א טיכאָנקע, א שטילינקע,
מיט פייערלעך מיט גרינע,
צען טויזנט ווערסט פון מאַסקווע
און הונדערט ווערסט פון כינע.

דאָרטן איז א סאָפקע,
ווייטער איז א לאָנקע,
פאקט מען וווּ א קאָפקע,
טרייבט מען סאמאָהאָנקע.

איינער נאָכן אנדערן,
אויסקוקער און שפירער,

פאָרג איבערוואנדערען
מיט וועגן מיט סיבירער.

קומען זיי צו פליינען,
ווי זונען-שטראלן טאנצן —
א טיכאָנקע, א קליינע
א מיורעכדיקע סטאנציע.

מיט ארום א בלאָנקע
אונ מע גייט א האַפּקע:
זאפטיק איז די לאָנקע,
פרעכטיק איז די סאַפּקע.

— מיר פארבלייבן, הייסט עס, דאָ
בויען נייע היימען!
— זאָג נאָר, מוישע, וואָס איז דאָס —
א טיגער, צי א בהיימע?

אויב א טיגער, איז ניט שלעכט,
א בהיימע-גאָר נישקאָשע...
שוויגער לייע, טיגער-פלייש
איז מיסטאמע קאָשער? —

אָט די בערג און פליינען
זון פארפלייצט אינגאנצן,

שוין ניטאָ דײַ קליינע
מיזרעכדיקע סטאנציע.

* א רוישיקע, א שטאַטישע,
אהערנ אונ אהינענ,
מיט ראפּאָרטנ צו מאַסקווע
אונ מיטנ אויג—צו כינע !

1931

די ליד וועגן דער ווידערשפעניקער טייגע

ס'בארימט זיך טייגע און צעשמאָלצן שיר זי ווערט
פון איר צעוירטער ווילדקייט דער געהיימער.

— איר זעט ?

— איר הערט ?

סע צוואַנג טייכלעך מיר די וואַרצלדיקע בערד
און ס'קעמען ווינטן מיר די קאָלטנס פון די ביימער.

מיין הויכע גראָז האָט ווייניק ווער באַטראַטן,

כוצ בערן, פיקסעלעך און פלינקע בורונדוקן.

אפ מינע ווילד-צעוואָקעטע באַראַטן

סע קנאקן וועווערקעלעך ניס אפ פליכעוואטע סוקן,

און שווארצע פלעדערמיזן אינ הוילער-נאכט זיך טוקן.

צום וואסער קומען איינזאם-שטאָלצע הערשן,

און מינע ווינטן רעגן זיך און בלאָזן,

און ווער סע זאָל ניט קומען מיך באהערשן,

וועל איך ניט לאָזן!
הערט? איך וועל ניט לאָזן!

איר האָט פֿון לאנג באהערשן מיך געוואָלט,
נאָך איך בין אזוי גיציק, אזוי גאליק,
אינ מינע בוזעמס לינג פֿודן גאָלד,
אינ מינע היילן — אויצרעס בלאנקען שטראליק.

ווי א שפור שוינ —
זומפן כלעפטשענ,
בלעטער שורשענ,
ווינטן שעפטשענ —
קומט איר אָן אינ ענגע רייענ,
אונ די ביימער מינע קראכנ,
פאלן אומ אפ גרינע פלאכנ
מיט געיאָמער, מיט געשרייענ...

אונ די העק — זיי רוישן פֿרעכע,
וועקן אופ אינ מיר אַן עכאָ,
אונ די איינזם ריטשענ, הוילן,
זוכן זילבער, גאָלד אונ קוילן! —

גיי איך שיר אַרָאָפֿ פֿון זינענ,
אונ איך צינד זיך אָן מיט סינע,

אונ די ווינטנ מיינע בלאָז:
 כ'וועל ניט לאָזן, כ'וועל ניט לאָזן!

.....

וואָס אין דער טומל?
 מ'דארף אזוי ניט קוויטשען אונ ניט שימפן,
 עס העלפט דען, אז מע ווילדעוועט אונ שעלט?
 מיר

האָבן זיך פארקאָנטראַקטירט
 ניט ביזן סאָפּ פונ פינפֿיאָר,
 נאָר ביזן סאָפּ פונ אלע טייגעט אפּ דער וועלט!

1931

די לײד וועגן וואלד

די העק אינ די הענט אונ די טיגע אונדז גריסט,
אונ דער פראסט נעמט אדורכ דורכנ לייבל.
— קיין איין פארטייער, קיין איין קאמיוניסט
טאָר אינ דער היימ ניט פארבלייבנ!

זינגענ די זעגנ— א קנאל אונ א שפאלט,
זילבער פונ שנייענ-זאווייענ.
איר זעט, ווי עס שרעקט זיכ א ביסל דער וואלד:
די דרייסטע דעראַבערער גייענ!

אלע אינ וואלד— ווער יונג איז אונ שלאנק,
דאָס לאנד האָט אונדז איצטער באפוילנ,
פונ שניייקנ זילבער, פונ זעגנ-געקלאנג
זאָל ברויט זיין אונ טראקטאָרס אונ קוילנ.

אונ אויב ס'וועט דער סוינע פארוועלנ מיט גוואלד
אונדזער גליק אונדזער גרויסנ צעטרעטנ,
מיר וועלנ פארוואנדלענ דעם עקספּאָרטנעם וואלד
אינ אַן עקספּאָרטנעם וואלד פונ באַגעטנ!

1932

די ליד וועגן פישפאנג

...מיין מאמע גאנוועט פיש אינ מארק...

(אנאליסע ליד)

און אָט דאָ — אמור איז, און אָט דאָרט — דאָס לאנד איז,
זעגלען רוישן, כוואליעס שטרעממען, גרויסע נעצן זינקען.
אפ די כוואליעס וויגן זיכ די פישערשע שאלאנדעס,
און די פישערס רייכערן און וויצלען זיכ און זינגען.

ס'בושעווען די כוואליעס!

ווינטן זינען פריש!

נעצן זינען פעסט!

הארפונעס זינען שארף! —

מיר דארפן האָבן פיש?

מע דארף!

מע דארף!

ס'פלעשטשענ זיכ די פישנ זינד די געצנ דינע
אונ הארפונעס טוענ זיכ צו כוואליעס-שוימ א ריס,
גלייכ אנמקעגנ כינע
גייט דאָ די פוטינע. —
מיר דארפנ האָבנ פיש?
מע דארפ! —
געוויס!

נאָר ווי בינ איכ עס דאָ, וועג ס'בלאָזט א ווינט א פרישער?
נאָר ווי קומ איכ אהער?
וואָס איז עס פאר א געס?
היי! איכ בינ אויב א יונגער א געזונטער פישער.
וואָס איז דען, אויב איכ שטאמ
כונ קריטשעוו צי אָדעס?
ס'בושעווענ די כוואליעס!
ווינטנ זינענ פריש!
געצנ זינענ פעסט!
הארפונעס זינענ שארפ! —
מיר דארפנ האָבנ פיש?
מי דארפ!
מע דא-ארפ!

פאנצערליעכ אפ פישנ — זאמטיקע אונ בלייכע,
זענט אונ פיס סארברוינט פונ ווינטנ אונ פונ זונ.

— וואָס לאכטטו? —
— וואָס איך לאכ? עט זאָגט שצלעב-אלייכעם!
דאָקטוירים הייסן לאכנ. לאכנ איז געזונט!
— א קטאָ אָג?
— ס'ארט זיך, ווער!
די ווינטן זיינען פריש!
נעצן זיינען פעסט!
הארפונגעס זיינען שארף! —
מיר דארפן האָבן פיש?
מע דארף!
מע דארף!

די לײד וועגן דעם אנטלױפער

ער איז אנטלאָפּן, אנטלאָפּן געהײם,
מיט זיך די ספעצקליידונג פארנומען אינגאנצן.
ער האָט געבראכט נאָר א פליכ פונ דער היים
און פּערענעס צוויי מיט קאטרילעווקער וואנצן.

פארקויפט מיט רעוועה זײַן האָב און זײַן גוטס,
געכיקקעט: „וואָס ארט מיכ,
צײ מיזרעכ, צײ דאָרעם?..“
ער האָט זײַן מאלבעש פארקויפט אין אירקוטסק
און האָט געקלאָגט:
„טוט א קוק, ווי כײַבן אָרעם!“

ער האָט געמאכט אזא קאָשערן פארצעפּ:
„ערלעכ, קאָניעטשנע, נאָר באַרוועס און נאקעט...“
און אין זײַן דורכגעפּוילט פּיצעלע הארץ
האָבן געפּוילן פאכדאָניש געקוואקעט.

האָט ביראָבידזשאַן אים א וואָ געטאָגן שטיל :
— דו האָסט וועג געזען א שיינקייט אזא מינ ?
עס איז דאָ א שטורמישער ווינט אָן א מיל —
לאַמיר די מיל איצטער בויען צוזאמען.

דו האָסט דען געקלערט וועג, דו האָסט דען געפלאַנט
פארמאָגן א לאַנד? — נאָר ער וויל נישט און קאָגן נישט.
— וואָס שיינקייט, וועגן שיינקייט, וואָס לאַנד און וועג
לאַנד,
אז ער און זיין האַרץ זייענען קליין און קאפּאַצאַניש.

האָט ער געוואָגערט :
„גיט נאָכ! ס'איז מיר שלעכט!
גיט וועש! ס'איז מיר פינצטער!
גיט שיכ! ס'איז מיר ביטער!“
און ביראָבידזשאַן האָט אים טייגע-געפּלעכט
געווייבן די גאַרנס פונ העלן געוויטער,

געריסן די גרויקייט מיט מי-דינאמיט,
מיט גלאַנצ פונ די זעגן,
מיט גלי פונ די שלאַכטן —
און ער האָט געקערעכט,
פונקט ווי ער איז שוין מיד,

א גוטע פאָר קאָפּקעט פּאַרדינט אינ דער מיט
און נאָכדעם אנטלאָפּן אזוי, ווי א פּאכדנ!

די ארבעט גייט ווייטער. היי, ציגל און ליימ!
פּאַרבוז מיט בעטאָנ די פּאַרזומפּיקטע הליבע.
שטייט פעסט אפּ די ערטער!

מיר בויענ די היימ

מיט צאָרנ פּונ האס
און מיט קלאַרקייט פּונ ליבע!

די ליד פון סמאָלע-גיסער

קומט די זון אין א העלן פארבניגיינ
אפ וואלדישע סטעזשקעס אפ שמאָלע —
אינמיטן פון זוניקער טייגע
גיסן מיר דופטיקע סמאָלע.

א כינעזער- און יידן-כאליאסטער
צווישן קלאַרקייט פון וואלדישן שווינג
און די ברוסטן, ווי זומער, צעכראסטעט
און דער פראָסט טרעשטשעט צו מיט די צווינגן.

און דער פראָסט טרעשטשעט צו מיט די צווינגן
אפ וואלדישע וועגן אפ שמאָלע —
אינמיטן פון זוניקער טייגע
גיסן מיר דופטיקע סמאָלע.

דאָס לידל פונעם קליינעם גרענעצלער

מיט מיין בעסטן כאווער באַרעכ
כיגי אינ טיגע שטיל אריין.
כיבינ א גרענעצלער געוואָרן
אונ א גרענעצלער כיוועל זיין.

ס'פאָרט מיין ברודער מיין געזונטער
אפן טראקטאָר אזוי גיכ,
ער איז פעסט אונ ער איז מונטער,
אונ ער מעג זיין שטארק בא זיכ.

מינע שוועסטערלעך אינ גאָרטן
טאנצן, שפילן, פול מיט פרייד,
אונ געלעכטער קלינגט פונ דאָרטן —
שפילט זיכ, טאנצט געזונטערהייט!

בא די בינען גייט מיין טאטע,
ס'דופטן בלומען דאָרט געשמאק,

דױטער מאָן און װײַסע מיאטע,
בינען זשומען, טײַשײַט א גראק.

זאָל דער טאטע ברענגען יענעם
לינדנ-האָניק, זיס און פריש.
עס איז גוט באוואכט די גרענעצ,
מעג זײַן רײַכ געגרייט דער טיש!

מיט מײַן װוילן כאווער באָרעכ
גיי איך אומ באמ גרויסן ראנד.
כײַבן א גרענעצלער געװאָרן,
איך באוואכ דאָס גאנצע לאנד!

די ליד וועג זיך

איך בין א יונגער. כ'האָב געכטן פארנאכט
געשפּאַסט אָן א שיר און געבענקט אָן א סיבע.
נאָר איך בין א יונגער — דאָס האַרצ מײַנס איז וואַכ,
און הייס איז מײַן סינע, און זויבער — מײַן ליבע.

מײַן ווילן פּוּלסירט האָט איך יעדן געוועט,
מײַן מוסקול געברויזט האָט איך יעדווידע זיגן,
און איך האָב איך אופרייס פונ וואָרצלען גערעדט,
און איך האָב איך שטילקײַט פונ ווילדגראָז געשוויגן.

געריטן האָב איך בא אמרישער שוועל
מיט שטאַלצקײַט, וואָס יענער ברעג קוקט מיט א סינע.
און איך האָב פארשטאַלטן די שלענג און די וועלם,
און איך האָב גערימט מײַן צעבליטע מעדינע.

און זאָגן דעם עמעס — כ'האָב אויך דאָ געוויינט,
כאָטש דאָס איז נישט וויכטיק, אז עמעז זאָל וויסן, —

וועג כ'האָב וועגג גאָרקי אונ קיראָוו געלייענט,
וועג אייגענער פּיננ האָט דאָס הארצ מיר צעריטנ.

נאָר יונג בין איכ אלצ אונ ס'איז קלאָר מינ געזיכט,
אונ איכ וועל מינ ברויזיקנ דאָר ניט פאראטנ,
זינג איכ די רוֹקע ליד וועגג זיכ,
די ליד וועגג מענטשנ אינ לאנד פונ די ראטנ.

אינ שטראלנ פונ גרויסער, פונ צערטלעכער זונ,
אינ זויבערנ ציטער פונ עמעסער פריינטשאפט
זינג איכ די ברויזיקע ליד וועגג אונ דו,
די ליד וועגג ליבע, געוואגטקייט, געטריישאפט.

7 מײ 1934

אינ זיבעטן טאָג פונעם כוידעש מײ
איז באגינען געגאנגען א רעגן.
ער האָט לוסטיק געקלאפט
אינ די דעכער פון שטאָט,
אינ די ברעטער פון נײעם געבײ,
און נאָכדעם אוועק
צו די גרינע אמורישישע ברעגן —
א לוסטיקער רעגן,
א פריילעכער שטיפער
אינ אָנהייב פון כוידעש מײ.

דערנאָך זײנען שילער געלאָפן אינ שול,
זיכ געפּליוסקעט בא בלאַטיקע ברעגעס,
און הינטער דער סאָפקע
איז ערנסט און כאַשעוו
אָט ערשט די לעוואָנע פארגאן.

און טשערעדעס זיינען ארויס,
און ס'האָבן געלאָזט זיך די יעגערס
קעגן מײַשן ווינט
צו דעם ווינט, פארטרוימטן כינגאן.

און ווען די זון האָט געגעבן א בלענד
איבער ברייטן פרימאָרגנדיק-בלאָץ
און האָט זיך מיט צערטלעכע שפיון
געטאָן אינ די פענצטער א שאַט,
האָט געגעבן א צי זיך
פארפולט מיט געזונטער האנאָץ
מײַן ליבע, מײַן יונגע,
מײַן נאָנטע,
מײַן היימישע שטאָט.

און זי האָט זיך צעבאלעבאטעוועט פלינק.
אם פורן געשיקט האָט זי זריע,
אם טראקטאָרס און אווטאָס —
געטעסעטע קלאפטערס,
און ציגל און רעלסן-געקלאנג.
זי האָט מיט סירענעס פון יונגע פאבריקן
פארשריען די ווייטעניש פריע
מיט „ק-ומ!..“ און מיט „ט-ו!..“
און מיט אזעס פון יוגנט און דראנג.

און דער ווינט איז פּענצטער ארײַן, ווי א גאסט,
און געבראכט מיט זיך שיינע מאטאָנעס:
ווייסע דופטן פון פּרילינג
און פּויגלשע קוילעס,
קאַלירן פון גרינס און פון קראָן,
א פּרילעכ געפּילדער פון קינדער,
דאָס טראַסקען פון פּולע וואַגאַנעס,
ער האָט א שוועב געטאָן איבערן טיש —
האַט צעקלוגגען זיך דער טעלעפּאָן.

ווער האָט עס גערעדט?
צו די פּרילעכע שטימ פון מיין שאַכּן,
צו דאָס האָט דער שטורמישער קאַל פּונעם ווינט
זיך געריסן מיט יאָנטעוו פון דאָרט,
צו דאָס האָט מיין הארץ
זיך צעפּראַלט אפּן ווינט,
ווען זיין קאַל האָט אין פּרייד זיך צעבראַכּן:
— געמאַלדן א געגנט!
מיין ערן קאָמיוגיש וואָרט!

דערנאָך, אפּן מיטינג אינ שטאָט,
טרעט ארויס א קאזאק אן אמורער,
און גלעט זיך די באָרד
און באַגריסט אונדו

און טאנצט מיט די יידן א שער.
דעמלט צעטרָאָגט זיך אינ בריוו פון אָרקעסטער
א פעסטער, א זילבערנער שטורעם, —
און כאַנע, א מאמע פון קינדער,
פאַרלירט אפּן רעקל א טרער.

און כ'זאָג איר :

— דו וויינ.

ס'טרעפט אמאָל, אז דאָקטוירים אליין הייסן וויינען.
ניט שעם זיך, אָט פלאטערן פּאָנען
אפ ווינטן, וואָס שטורעמען דאָ.
מיר האָבן פאַרדינט אָט די געגנט
דורך שלאכט קעגן סאָנימ געמיינע,
דורך וויי און דורך מי
פאַרן גליק פון אועלכע, ווי דו.

דו נעם אָט די טרער אפּ די פינגער.
ניט שרעק זיך, וואָס קוים זי צו אָנווען,
ניט מיינ, אז א טרער איז נאָר וואסער —
אזא מינ-אָ טרער איז מעטאל.

און ווידער צעשאלט זיך דער בריוו פון אָרקעסטער
מיט קלאַנגען פון קינפטיקער ברָאָנוע,

און ווידער צעשטראָמענ זיכ מענטשלעכע רייענ
מיט רויש פונ א בארגיקן קוואל.

ס'איז שטאַלצ אונדזער פרייד
און די שטאַט איז היינט שטאַלצ און דערהויבנ
און פול מיט די ווינט פונ פּרילינג,
מיט שווינג פונ א נייעם געבני,
און ס'שטורעמט די שטאַט
און זי בליאסקעט מיט אָפענע שויבנ
אינעם מעכטיקן צוג-ווינט פונ גליק,
אינעם זיבעטן טאָג פונ מיי !

א בריוו צו כא'מ-נאכמענ ביאליק

ווען אמור איז זילבערדיק און כוואליק,
און מיט דופט איז פול די גרויסע וועלט,
מיר דערמאָנט זיך
כא'מ-נאכמענ ביאליק
און זיין ליד, זיין ליד וועגן דעם פעלד.

אינ זיין וועלט פון צאָרן און פון ענגשאפט
האָט ער טיפ געפילט די שווערע לאסט.
שטארק געבענקט—נאָר ניט מיט אונדזער בענקשאפט
ניט מיט אונדזער האס האָט ער געהאסט.

גרויסער דיכטער,
כא'מ-נאכמענ ביאליק,
וואָס זשע זאָגט מען אייך, ווען איר זינט טויט,
איר זינט טויט, די כוואליעס זינען כוואליק,
און עס גלאנצט דאָס פעלד אינ טראָפנס טוי.

איבער אונדז סע שיינט א ברייטער הימל
און סע שמעקט דאָס פעלד מיט ווינט און קימל,
און סע שיקערט מיכ דער העלער רוימ —
ס'ליגט דאָס פעלד אין אָוונטיקן דרימל
שענער טויזנט מאל פון אייער טרוים.

שניטער זינגענ אינעם פעלד אין ריינעם, —
אָבער דאָרט, אין פרעמדלענדישער ווינט,
זינגענ נאָכ ביז איצטער ביאליקס לייענער
אָפּגענארט, צעבראָכן און פארשפּייט.

און איכ שריי זיי
פון דער בלויער שוועל דאָ,
כאָטש דער עכאָ קומענ זאָל צו זיי:
מינע ברידער,
אפּ געבענטשטע פעלדער
זייענ מיר דעם פרעכטיקסטן פארזיי!

מינע ברידער,
אינ א יעדן שטיבל,
אינ א יעדער שטאָט און יעדן דאָרפ
אונדז באגעגנט ווארעמקייט און ליבע,
ניט ווי אייך, די ברידער מינע — דאָרט.

איבער אונדז סע פלאטערט דער אָקטיאבער,
און מיט ביקס מיר היטנ וואלד און פליינ
ניט קעגן פארקנעכטיקטע אראבער,
אָבער קעגן פיינט
און קעגן שלענג,

קעגן די, וואָס ווילן פאר די פעלקער
אינ לאנד פונ אונדזער שטורעמדיקן טראָט
אפ אייביק אויסלעשן די שטראלנדיקע העלקייט,
א געטאָ אופשטעלן פונ שטעכעדיקן דראָט.

איבער אלע ראנדן — הערט איר — שריי איכ
פונעם ברייטן, זינגענדיקן פעלד:
אונדזער לאנד געפאנצערט און געטרניי איז
קעגן אלדאָס העסלעכס אפ דער וועלט.
אונדזער לאנד
זי דער יאָדער פונ באפריינג
אונדזער לאנד, דער בויער און דער העלד!

אָטריאדן פונ האַרילעס דאָרשטיקע און גאליקע,
איר צייט צו אונדז א בלוט-באפּלעקטע האנט,
און איינ אָטריאד —
א ייִדישלעכער קרייפל און א קאליקע —
וועט אויב וועלן א פיק טאָג אינ דער פיאטע פונעם לאנד,

און מעגלעכ,
אז פארויס
וועלן זיי טראָגן דעם פאָרטרעט
פון כאַיִם-נאכמען ביאליקן —
ניט זײַן שאַנד וועט עס זײַן, נאָר זײַער שאַנד!

און דאן וועט שוין ניט זײַן קײַן אָרט פאר בריוו און
לידעלעכ,
קײַן אָרט פאר רײד, וואָס מ'זײַערט און מע לויזט,
קײַן אָרט פאר בײַמעלעכ, פאר ציצעס און פאר יִדעלעכ.
דאן רײדן וועט דער טאַנק,
דער מאַוזער
און די פּויסט!

די ערד, ווו איכ בין גליקלעך

כ'האָב דאָס פּערד ניט אָנגעזאָטלט
און א שפּרונג געטאָן אפּ אימ,
און עס האָבן בלויזע שטאַטנס
זיכ א וואָרפּ געטאָן פּאַרביי.
איכ האָב שונעל פּאַרלאָזט די שטאַט,
און ס'האָט פּונ וואלד די העלע שטימ
זיכ צעהילכט און זיכ צעשטאַט
און צעשפּילט זיכ פּראַנק-און-פּריי.

כ'האָב באַ בינשטאַקן געריטן,
כ'בין דורכ צעדער-וואלד געגאן
און געזען דעם גרויסן פּרידן
פּונ בירע און ביז כינגאן.
טײַכלעך באַרגיקע — אַריבער,
בערגלעך גראַזיקע — פּאַרביי,
און געפּילט דעם גרויסן פּיבער
פּונ א פּרעכטיקן געביי.

ס'האָבן יידן מיכ באגעגנט.
מיט צעשויבערט-שוואַרצע בערד
זינען זיי ארויס אנטקעגן,
אזש געציטערט האָט די ערד.
ס'האָבן העק געבליאסקעט שטאַליק
אפּ די פלייצעס, בא דער זייט,
ס'האָט געהילכט: „אלייכעם-שאַלעם!“
אזוי האָפּערדיק-פאַרשייט.

אפּ די פעלדער האָבן פרויען
מיכ מיט שמייכלען צאָרט באגלייט,
כ'האָב נאָכ לאנג געזען אין סאַיע
מיין געליבטערס ווייסע קלייד.
און אין שטילע יעגער-הייזקעס
איז פאַר מיר געלעגן גרייט
האַלצ און שוועבעלעך און שפּייז-קעסט,
און געהייסן האָט עס: פרייד.

ס'האָבן קינדער מיכ באגעגנט,
און זיי האָבן מיכ דערקענט,
מיט געפילדער זיך געזעגנט
און געפאַכעט מיט די הענט.

אפּ די זוניק-ברייטע רינאַלקעס
כ'בינ געפּלויגן, ווי א ווינט,

כ'האָב געזען: דאָס אלטע פּאָלק מיניס
וואַקסט און קרעפטיקט זיך און גרינט.

און כ'האָב זיכער אָפגעווינג
אין דעם ברויזיקן שפּאַציר,
אז פאר אָט דער געגנט טויג איך,
און די געגנט טויג פאר מיר.
און כ'ווער ענלעך צו די וועלדער,
צו די פעלדער, צו דעם טייך.
כ'ווער, ווי אָט די ווייטן, העלדיש,
און ווי אָט די ערדן, רייך.

★

א י נ ה א ל ט

ז י ט

3	די גרויסע וועלט
4	אינ יערנס בליק

פאָעמעס און געשיכטעס

6	צוג נומער 42
30	א שטאָט ווערט געבאָרן
36	דאָס וואַלד-מיידל
44	לעוואָנע-סאָנאָטע
51	ארמאן וואַטאָ
68	הערבערט וועלס
76	מענדעלע

לידער

81	שטאָלצ
83	יאָנטעוו
86	די בלומען פון ברענטא
89	אונדזערע באָבעס
91	שווימענדיק איבערן דרייעפער

92	אונדזער ערד
94	הינטער דער טיר
95	בארקארעלע
96	אָקטיאבער
97	אינעם טויער פון די ווינטקייטן
99	גרינע אלייעס
100	סטאנציע לאַז
103	פרימאָריע
105	פרילינג
107	אזוי וועט מען דערציילן

ביראָבידזשאַנער לידער

109	די ליד וועגן דעם ערשטן דעקרט
111	די ליד פון צוויי טראַקטאָריסטן
113	דאָס ליד וועגן דער סטאנציע טיכאָנקע
116	די ליד וועגן דער ווידערשפעניקער טייגע
119	די ליד וועגן וואַלד
120	די ליד וועגן פישפאנג
128	די ליד וועגן דעם אנטלויפער
126	די ליד פון סמאָלע-גיסער
127	דאָס ליד פונעם קליינעם גרענעצלער
129	די ליד וועגן זיך
131	7 מיי 1934
136	א בריוו צו כאַימאָכמען ביאליק
140	די ערד, וווּ איך בין גליקלעך